

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΒ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1993

ΑΡΙΘ. 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εύαγ. Δ. Θεοδώρου, 'Ο άγιος Νικόλαος Καβάσιλας. - 'Επισκ. 'Αρχελώου Εύθυμίου, 'Η φυλακή του παρόντος. - 'Ιωάννου Φουντούλη, 'Απαντήσεις σὲ λειτουργικές, κανονικές και άλλες ἀπορίες. - 'Επισκ. Ριζούτας 'Ανδρέα, 'Η ἐπισκοπή Λιβύης. - π. 'Αντ. 'Αλεβιζόπουλου, Οί κυβερνήσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος μπροστὰ στὸ πρόβλημα τῶν αἰρέσεων καὶ τῆς παραθορησκείας. - Νικ. Κ. Δρατσέλλα, 'Η ΙΑ' κατήχησις πρὸς φατιζομένους. - 'Αλεξ. Μ. Σταυρόπουλου, Περιπέτειες σὲ δύο κόσμους. - Γεωργίας Κουνάβη, 'Η συμβολὴ τῆς Θεοτόκου στὴν ἀνακαίνισις τῆς πίστεως. - 'Ιω. Περράκη - 'Ελένης Κωνσταντέλου, 'Η θρησκευτικὴ τῆς τοῦ ἐφήβου (ἔρνενα). - Κων. Μ. Κονταξόπουλου, 'Η ὑπερεκατονταμελὴς χορεία τῶν ἁγίων πὸν φέρουν τὸ ὄνομα 'Ιωάννης. - Φς, Τὸ βιβλίον. - 'Επίκαιρα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

115 21 'Αθήναι, 'Ιαοίου 1 - Τηλέφωνο 72.10.734 • Προϊστάμενος
Τυπογραφείου: Σωκράτης Μαυρογόνατος, 'Ηπείρου 132 - Πέραμα.

'Ο άγιος Νικόλαος Καβάσιλας

'Οφείλονται εὐχαριστίες στὸν Παναγ. Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονα, πὸν συνετέλεσε σὲ μεγάλο βαθμὸ στὴν κατὰ τὰ τελευταία ἔτη προβολὴ τοῦ Θεσσαλονικέως ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα, τοῦ ὁποίου τὴ μνήμη εορτάζουμε τὴν 20ῆ 'Ιουνίου. 'Ο άγιος Νικόλαος (Χαμαετὸς ἢ ἐπικρατέστερον Καβάσιλας ἀπὸ τὴν ὀνομασία τῆς ἐπιφανέστερας οἰκογενείας τῆς μητέρας του) γεννήθηκε περὶ τὸ 1320 στὴν Θεσσαλονίκη καὶ ἀπέθανε μετὰ τὸ 1363, πάντως πρὶν ἀπὸ τὸ 1391. 'Ανήκε στὸν στενὸ κύκλον τοῦ αὐτοκράτορος 'Ιωάννου ΣΤ' Καντακουζηνοῦ, πὸν τοῦ ἀνέθετε διάφορες ἀποστολές.

Συμφώνως πρὸς ὑπάρχουσα παράδοσι, ὁ Νικόλαος διαδέχθηκε τὸ θεῖον (ἀδελφὸ τῆς μητέρας) του Νεῖλον Καβάσιλα στὴν 'Αρχιεπισκοπὴ Θεσσαλονίκης. Φαίνεται ὅτι τὸ 1354 ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ὑποψηφίους γιὰ τὸν πατριαρχικὸ θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

'Ο Νικόλαος Καβάσιλας διακρίθηκε, ὅπως καὶ ὁ θεῖος του Νεῖλος, στὴν προβολὴ τῆς θεολογίας τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμά καὶ στὴν καταπολέμησι τῶν λατινικῶν - παπικῶν κακοδοξιῶν. 'Εγγραψε πολλὰ πραγματεῖες καὶ κηρύγματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀρκετὰ παραμένουν ἀκόμη ἀνέκδοτα. 'Εκτὸς ἀπὸ τὶς ἠθικοκοινωνικές ὁμιλίες του, ἀξιόλογοι εἶναι οἱ σωζόμενοι εορτολογικοὶ - ἐγκωμιαστικοὶ λόγοι του στὰ Πάθη τοῦ Κυρίου, στὴν 'Ανάληψι τοῦ Κυρίου, στοὺς Τρεῖς 'Ιεράρχες, στὸν ἅγιο Δημήτριον, στὸν ἅγιο Νικόλαον, στὴν «άγιαν ἡμῶν καὶ μυροβλύτιδα Θεοδώραν» κ.λπ. Θαυμάσιες εἶναι οἱ ὁμιλίες του γιὰ τὴ Γέννησι, τὸν Εὐαγγελισμό καὶ τὴν Κοίμησι τῆς Θεοτόκου.

Σπουδαιότατο ἔργο τοῦ ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα εἶναι ἡ «'Ερμηνεία τῆς Θείας Λειτουργίας» (Migne 'Ε. Π. 150, 368-491), πὸν ἐρμηνεύει τὰ τελούμενα καὶ λεγόμενα στὴν 'Ορθόδοξη Λατρεία. Κατὰ τὸν Hans - Georg Beck, πρόκειται γιὰ «ἓνα ἀπὸ τὰ ἄριστα καὶ πλέον συνετὰ ἔργα τοῦ μυσταγωγικοῦ αὐτοῦ εἶδους στὸ Βυζάντιον». Τὸ ἔργο αὐτὸ ἐξαιρεῖ τὴ βαθύτερη ἐνότητα τῆς 'Ορθοδόξου Λατρείας καὶ Μυσταγωγίας, ἢ ὅποια, «πάντα αὐτῆς τὰ μέρη, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα τάξιν καὶ ἁρμονίαν ὑπ' ὅσιν ἄγουσα», προετοιμάζει «πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῶν ἱερῶν δώρων» (ἐνθ' ἀνωτ., 368-376).

Πολὺ γνωστὸ ἀπὸ μεταφράσεις του στὴ νεοελληνικὴ

10. Η ΦΥΛΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ

Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ἡ πρωτόγονη θρησκευτικότητα ἦταν κυριολεκτικὰ μιὰ θρησκευτικότητα θανάτου. Γιὰ τοὺς πρωτόγονους λαοὺς, τὰ πάντα ὑπηρετοῦσαν τὸ θάνατο καὶ ὅλα τέλειωναν σ' αὐτόν. Ὁ θάνατος, ἄλλωστε, ἦταν καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς πρώτες αἰτίες ἀφύπνισης τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθημάτων τῶν ἀνθρώπων. Ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος ἄρχισε νὰ τελεῖ τὶς πρώτες θρησκευτικὲς τελετουργίες κοντὰ καὶ γύρω ἀπὸ τοὺς τάφους τῶν νεκρῶν (πρβλ. τὶς σπονδὲς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων). Καὶ τοῦτο, γιατί ὁ θάνατος ἦταν τὸ μεγαλύτερο μυστήριο τῆς ζωῆς. Ἔτσι ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος αἰσθανόταν φυλακισμένος στὴ φυλακὴ τοῦ παρόντος, περιορισμένος ἀσφυκτικὰ στὶς διαστάσεις τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου!

Οἱ διάφορες ἀνθρώπινες θρησκείες μάταια προσπάθησαν νὰ δώσουν μιὰ ἐξήγηση στὸ μυστήριο τοῦ θανάτου. Οἱ Ἀνατολικὲς θρησκείες, καὶ ἰδιαίτερα ὁ Ἰνδουϊσμός, φαντάσθηκαν μιὰ μετὰ θάνατο συνέχιση τῆς ζωῆς ὑπὸ τὴ μορφή μετενάρκωσης ἢ μετεμψύχωσης. Ἡ ἀποψη ὅμως αὐτὴ ὄχι μόνο δὲ λύει τὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ τὸ διαιωνίζει. Διότι ὁ θάνατος ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι τὸ τέλος κάθε μετενάρκωσης καὶ ἡ ἀρχὴ κάποιας ἄλλης!

Τὴ λύση τοῦ μυστηρίου τοῦ θανάτου δὲν ἐπρόκειτο νὰ τὴ βρεῖ ὁ ἄνθρωπος μόνος του. Μὲ τὶς περιορισμένες δυνατότητες τοῦ λογικοῦ του. Διότι ἡ λύση

αὐτὴ βρισκόταν ἔξω καὶ πέρα ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες ἐμπειρίες καὶ δυνατότητες. Τὸ μυστήριο τοῦ θανάτου ἐμελλε νὰ διαλευκανθεῖ «ἄνωθεν». Ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Θεό. Μὲ τὴ θεϊκὴ ἀποκάλυψη.

Καὶ πραγματικά. Ἡ ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψη καὶ ἰδιαίτερα ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἔσπασε τὰ δεσμὰ τοῦ παρόντος καὶ ἀπελευθέρωσε τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴ ζωὴ του ἀπὸ τὴν ἀσφυκτικὴ φυλακὴ τοῦ θανάτου. Ὅπως τονίζει ὁ Μ. Βασίλειος στὴ θ. Λειτουργία: Ὁ Χριστὸς «ἔλυσε τὰς ὀδύνας τοῦ θανάτου... ἐν ᾧ κατερχόμεθα καὶ ἀναστὰς ὠδοποίησε τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν». Ὁ Χριστὸς, μὲ τὴν ἀνάστασή του, ἐξουδετέρωσε τὸ θάνατο καὶ ἐγκαινίασε μιὰ νέα διάσταση ὑπαρξῆς καὶ ζωῆς γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν κτίση, τὴ διάσταση τῆς αἰωνιότητος, πού ὑπερβαίνει τὰ στενὰ ὄρια τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου «τοῦ παρόντος αἰῶνος». «Ὁ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων (καὶ μελλόντων νὰ ἀναστηθοῦν) ἐγένετο» (Α' Κορ. ιε' 20).

Ἡ ὑπέρβαση τοῦ θανάτου διὰ τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ βασικότερο μήνυμα πού ἔχει ἡ Ἐκκλησία νὰ δώσει σήμερα στὸν κόσμο. Διότι ἡ ἀνθρωπότητα στὴν ἐποχὴ μας ζεῖ καὶ κινεῖται μέσα σὲ μιὰ πυκνὴ καὶ βαριὰ ἀτμόσφαιρα θανάτου. Ὁ θάνατος, ὑπὸ τὶς ποικίλες μορφές του, σφραγίζει ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου: ἀρρώστιες (καρδιο-

γλώσσα εἶναι τὸ ἔργο του «Λόγοι ἑπτὰ περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς» (Migne 150, 493-726), στὸ ὁποῖο κορυφώνεται ὁ ὑγιὲς ὀρθόδοξος Χριστοκεντρικὸς μυστικισμὸς, τὸν ὁποῖο ὁ ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας συνέδεε μὲ τὸν ἐπικλητικὸ - πνευματοκεντρικὸ χαρακτήρα τῆς Ὀρθοδόξου Λατρείας. Γι' αὐτὸ κατέκρινε τοὺς λατίνους, πού τότε περιφρονοῦσαν τὴν Ἐπίκλησι. Ὁ ὄχι «χριστομονιστικὸς», ἀλλὰ πνευματοκίνητος Χριστοκεντρικὸς μυστικισμὸς γίνεται πρὸ πάντων αἰσθητὸς στὰ Μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος, τοῦ Χρίσματος καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας, πού εἰσάγουν στὴν ἐν Χριστῷ πνευματικὴν ζωὴν, ἢ ὁποῖα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἕως τὸ τέλος εἶναι μέθεξις στὴν ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, τῆς κεφαλῆς τοῦ μυστικοῦ σώματός του. Κορύφωσις τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀξία καὶ ἐνσυνείδητη συμμετοχὴ μας στὴ Θεία Εὐχαριστία. Μὲ τὴ Θεία Κοινω-

νία «σύσωμοι Αὐτῷ (τῷ Χριστῷ) γινόμεθα καὶ σύζωοι καὶ μέλη... τῆς μακαρίας ἐκείνης κεφαλῆς. Ἐξ ἐκείνου τοίνυν, ἃ τῆς κεφαλῆς ἐστὶ καὶ ἡμῶν γίνεται» (αὐτ., 501 καὶ 520).

Χαρακτηριστικῶς ὁ διεθνὺς φήμης διαπρεπῆς φιλορθόδοξος ρωμαιοκαθολικὸς ἱερομόναχος τοῦ τάγματος τῶν Ἐρημιτῶν τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου καὶ καθηγητῆς στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Würzburg (Γερμανίας) π. Hermenegild M. Biedermann τόνισε, ὅτι τὸ ἔργο τοῦ Νικολάου Καβάσιλα περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς εἶναι «ἡ ἀρίστη καὶ βαθυτάτη παρουσίασις (die beste und tiefste Darstellung) τοῦ ἀνατολικοῦ μυστηριακοῦ μυστικισμοῦ... Τὸ 4ον βιβλίον (τοῦ ἔργου αὐτοῦ) πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς μιὰ τῶν ὠραιότατων πραγματειῶν, πού ἐγράφησαν ποτε περὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

πάθειες, καρκίνος, έιτζ), άτυχήματα, οικολογικές καταστροφές και πολεμικές συγκρούσεις άπλώνουν τὰ πλοκάμια του θανάτου σέ όλόκληρο τὸ σύγχρονο κόσμο... Τὸ σπουδαιότερο ὅμως εἶναι ὅτι οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι εἶναι ἀπροετοίμαστοι νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ θάνατο καὶ ἐντελῶς ἀπροσάτευτοι στὴ μακάβρια ἀντεπίθεσή του. Τοῦτο δὲ ὀφείλεται στὴν ἀθεΐα, πού ἐπικράτησε καὶ ἐπικρατεῖ στὴν ἐποχή μας. Διότι, μὲ τὴν ἄρνηση τοῦ μηνύματος τῆς ἀνάστασης, πισωγύρισε τὴ σύγχρονη ἀνθρωπότητα στὴ πρωτόγονη ἐποχὴ καὶ τὴν ἔκλεισε ξανὰ στὴ σκοτεινὴ φυλακὴ τοῦ παρόντος...

Ἔτσι, οἱ ἄνθρωποι σήμερὰ ἀντιμετωπίζουν τὸ θάνατο μὲ ἀφύσικους καὶ σχιζοφρενικούς τρόπους. Γιὰ πολλοὺς σύγχρονους ἀνθρώπους, ὁ θάνατος εἶναι ἓνα ξένο σῶμα, ἓνας ἀπρόσκλητος ξένος πού διαταράσσει τὸν αὐστηρὸ προγραμματισμὸ τῆς ζωῆς πού ρυθμίζεται ἀπὸ τὰ computers! Ἔτσι, καταβάλλουν κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ... ἀγνοηθεῖ. Προσπαθοῦν δηλαδὴ νὰ πείσουν τὸν ἑαυτὸ τους καὶ τοὺς ἄλλους, ὅτι θάνατος δὲν ὑπάρχει. Στὴν Ἀμερικὴ π.χ. τὰ Γραφεῖα Τελετῶν ἀναλαμβάνουν καὶ ὀργανώνουν «εὐχάριστες κηδεῖες», μὲ κατ' ἐπιλογὴν μακιγιάρισμα τοῦ νεκροῦ, μὲ εὐχάριστη μουσικὴ καὶ πολλὰ ἄλλα ἐντυπωσιακὰ τεχνάσματα¹.

Σὲ μιὰ ἄλλη, μεγάλη ἐπίσης, μερίδα συγχρόνων ἀνθρώπων, ὁ θάνατος προκαλεῖ πανικό. Ὅταν ὁ θάνατος χτυπάει τὴν πόρτα τους, οἱ ἔνοικοι καταφεύγουν σὲ πρακτικὲς τῆς πρωτόγονης θρησκευτικότητας: μέντιοι, ἀστρολογία, μαγεία κ.λπ. Αὐτὸ ἄλλωστε μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς, ὅτι ἡ πελατεία τῶν μέντιοι καὶ ἀστρολόγων ἔχει τελευταῖα ἀύξηθεῖ ἐκπληκτικὰ.

Μιὰ ἄλλη ἀκόμη πολυάριθμὴ ὁμάδα συγχρόνων ἀνθρώπων, ἀντιμετωπίζει τὸ θάνατο μὲ τὴ γνωστὴ καὶ πανάρχαια μέθοδο τῆς καλοπέρασης: «*φάγωμεν καὶ πίωμεν, αἴριον γὰρ ἀποθνήσκουμεν*» (Ἦσ. κβ' 13 καὶ Α' Κορ. ιε' 32). Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ διαγράφουν τελείως τὴ μεταθανάτια συνέχιση τῆς ζωῆς. Σύνθημά τους: «ὁ παράδεισος καὶ ἡ κόλαση εἶναι ἐδῶ!» Τὰ ἐνδιαφέροντά τους εἶναι μόνο ἐπίγεια. Ὁ κύκλος τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἐπιδιώξεών τους περιορίζεται ἀσφυκτικὰ στὶς ἀπολαύσεις τῶν αἰσθήσεων καὶ τὸ χορτασμὸ τῆς κοιλίας. Εἶναι αὐτοί, τοὺς ὁποίους ὁ ἀπόστολος Παῦλος χαρακτήρισε μὲ τὴ φράση: «*ὡν ὁ θεός, ἡ κοιλία*» (Φιλ. γ' 19). Στὴν περίπτωση ὅμως αὐτῆ, σὲ τί διαφέρει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὰ ζῶα; Καὶ ἂν ἀκόμη ἡ ζωὴ δὲ συνεχίζεται μετὰ τὸ θάνατο, δὲν εἶναι ἀνάξιο καὶ κατεξοχὴν ταπεινωτικὸ νὰ ζεῖ ὁ ἄνθρωπος στὸν κόσμο αὐτὸ σὰν φυτὸ καὶ σὰν ζῶο;

Ἡ Ἐκκλησία, λοιπόν, πού ἔχει τὴν παρακαταθήκην τῆς Ἀναστάσεως καὶ ζεῖ, ἐδῶ καὶ τώρα, τὴ διάσταση τῆς αἰωνιότητος, καλεῖται νὰ συμπαρασταθεῖ ἰδιαίτερα στὸ σύγχρονο κόσμο πού ἀντιμετωπίζει τόσο λα-

θεμένα τὴν ἀδυσώπητη πραγματικότητα τοῦ θανάτου. Ἐάν, στὴν πίστη καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ θάνατος εἶναι ἓνας «ὑπνος» (Ἰωάν. ια' 11), ἐν τούτοις οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι παραδέρονται καὶ παραπαίουν μέσα στὰ σκοτάδια τῆς ἀμφιβολίας καὶ τῆς ἀπιστίας. Ἡ Ἐκκλησία, «*τὴν ἐλπίδα*» τῆς Ἀναστάσεως, πού «*ἔχει ὡς ἄγκυραν τῆς ψυχῆς ἀσφαλὴ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσήλθεν Ἰησοῦς*» (Ἐβρ. στ' 19) ὀφείλει νὰ τὴν προσφέρει καὶ σὲ ὄσους βολοδέρονται στὸ τρικυμισμένο πέλαγος τοῦ θανάτου, «*ἵνα μὴ λυποῦνται, ὡς οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα*» (Α' Θεσσαλ. δ' 13).

Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, εἰδικότερα, πρέπει:

α) Νὰ ἀξιοποιήσει τὸν πλοῦτο τῆς **Νεκρώσιμης Ἀκολουθίας**. Ἡ Νεκρώσιμη Ἀκολουθία, τὸ ὑπέροχο αὐτὸ θεολογικὸ ὑπόμνημα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ γιὰ τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου, πρέπει νὰ ἀξιοποιηθεῖ περισσότερο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, γιὰ ποιμαντικούς κυρίως λόγους.

Ὁ θάνατος ἀποτελεῖ τὸ μέγιστο ὑπαρξιακὸ πρόβλημα γιὰ ὄλους τοὺς θνητούς. Στὶς Κηδεῖες μάλιστα, σύμφωνα μὲ τὴν μακραίωνα ἑλληνορθόδοξη παράδοση, οἱ χριστιανοὶ προσέρχονται ὁμαδικῶς: οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι καὶ οἱ γνωστοὶ τοῦ νεκροῦ. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἔχουν συνήθως σχέση μὲ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ὅλοι ὅμως παρακολουθοῦν μὲ προσοχὴ τὴν Νεκρώσιμη Ἀκολουθία. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἀποτελεῖ μιὰ ἐξαίρετη εὐκαιρία γιὰ τὴν Ἐκκλησία, νὰ περάσει τὸ μήνυμά της γιὰ τὸ θάνατο, τὴν ἀνάσταση καὶ τὴν ζωὴ στὴν αἰωνιότητα. Οἱ πονεμένες ψυχὲς εἶναι ἔτοιμες νὰ δεχθοῦν τὸ μήνυμα αὐτὸ καὶ ἡ Νεκρώσιμη Ἀκολουθία, πέρα ἀπὸ τὴ λειτουργικὴ τῆς χρῆση, πρέπει νὰ ἀποτελέσει τὴ βάση γιὰ τὴν ἄσκηση μιᾶς Ποιμαντικῆς τῶν πενθούντων.

β) Νὰ διατηρήσει τὴν **ὀλόσωμη ταφή**, ὡς ἀναφαίρετο προνόμιον καὶ δικαίωμα τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

Ἡ ὀλόσωμη ταφὴ τῶν νεκρῶν πρέπει νὰ διατηρηθεῖ, παρὰ τίς πιέσεις πού ἀσκούνται σήμερα, ἰδίως στὶς μεγαλουπόλεις, λόγω ἐλλείψεως χώρου. Ἡ ὀλόσωμη ταφὴ, πέρα ἀπὸ τὸ θεολογικὸ τῆς νόημα, ἀποτελεῖ καὶ τὴν προϋπόθεση, γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Ποιμαντικῆς τῶν πενθούντων, ὅπως εἶπαμε.

γ) Τὰ **Κοιμητήρια**, τέλος, πού σήμερα λειτουργοῦν ὡς κερδοσκοπικὲς δημοτικὲς ἐπιχειρήσεις, πρέπει νὰ γίνουν χώροι ἄσκησης τῆς Ποιμαντικῆς τῶν πενθούντων, πνευματικῆς δηλαδὴ συμπαράστασης καὶ ἐνίσχυσης τῶν χιλιάδων ἐπισκεπτῶν πού προσέρχονται στὶς «θήκες τῶν προγόνων» τους γιὰ νὰ καταθέσουν ἐκεῖ τίς «σπονδές» καὶ τὰ «τρισάγια» ἄνθη τῆς ἀγάπης τους...

1. Περισσότερα γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ, βλ. π. Φ. Φάρου, Τὸ πένθος, σελ. 60.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΔΗ, Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

505. Τὸ Εὐαγγέλιο τῆς θείας λειτουργίας κατὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ διακόπτεται στὸ «κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα», ὅπως γράφει τὸ Τυπικὸ, ἢ συνεχίζεται μέχρι τὸ «καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ», ὅπως τὸ ἔχουν ὅλα τὰ παλαιὰ Εὐαγγέλια; (Ἐρώτηση π. Δ. Δ.)

Κατὰ τὰ χειρόγραφα, τὰ παλαιὰ ἔντυπα Εὐαγγελιστάρια καὶ Τυπικὰ ἢ περικοπὴ συνεχίζεται μέχρι τὸ «ἡ μαρτυρία αὐτοῦ». Τὸ ἴδιο ἔχουν καὶ οἱ σλαβικῆς ἐκδόσεις. Ἀπὸ ὅσο γνωρίζω, γιὰ πρώτη φορὰ ἀπαντᾷ ἡ διάταξη γιὰ τὴν παράλειψη τοῦ τέλους τῆς περικοπῆς στὸ τυπικὸ τοῦ Βιολάνη καὶ τὰ νεώτερα τυπικὰ-Ἡμερολόγια καὶ υἱοθετήθηκε ἀπὸ ὀρισμένες νεώτερες ἐκδόσεις τῶν Εὐαγγελίων. Ὁ μακαριστὸς οἰκονόμος Γεώργιος Ρήγας τὸ ἐπισημαίνει, τὸ σχολιάζει καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράλειψη εἶναι «ἄτοπος» καὶ ἔγινε αὐθαιρέτως καὶ «ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου», ἐνῶ «ἐσκεμμένως καὶ ὀρθῶς, οὐχὶ δὲ εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε» εἶχε ὀρισθεῖ τὸ ἀνάγνωσμα νὰ φθάνει μέχρι τοῦ «ἡ μαρτυρία αὐτοῦ» (Ζητήματα Τυπικοῦ, Ἀθῆναι 1954, σελ. 58-59).

Πράγματι δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ αἰτιολογήσει τὴν παράλειψη τῶν πέντε αὐτῶν τελευταίων στίχων τῆς περικοπῆς (Ἰωάν. 1θ' 31-35α). Ἄν ἔγινε γιὰ λόγους οἰκονομίας χρόνου, τὸ κέρδος εἶναι ἀσημαντό. Ἄν γιὰ τὴν θεωρήθηκαν ἄσχετοι πρὸς τὸ θέμα τῆς ἑορτῆς, τότε εἶναι ἄστοχη ἢ παράλειψη. Κατὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως μνημονεύομε συνολικὰ τοῦ σταυρικοῦ πάθους τοῦ Κυρίου, τὴν σταύρωση καὶ τὸν λογιισμό, ποῦ ἦταν ἡ ἐπιβεβαίωση τοῦ θανάτου, μετὰ τὴν σημερινὴ ὀρολογία «ἡ χαριστικὴ βολή». Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σταυρὸ ἐτιμάτο καὶ ἡ λόγχη, ἢ ὅποια ἦταν ἀποθησαυρισμένη στὸ ναὸ τῆς Θεοτόκου τοῦ Φάρου στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ὑψοῦτο κατὰ τὴν Ὑψωση τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ ἐξετίθετο εἰς προσκύνηση. Στὸ θέμα αὐτὸ ἀναφέρονται καὶ τροπάρια τῆς ἑορτῆς, ὅπως τὸ πρῶτο τῆς ζ' ὠδῆς τοῦ προεορτίου κανόνος τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ, ποῦ ψάλλεται κατὰ τὴν παραμονὴ («Νυγεὶς ἐπὶ σοὶ πλευρᾶν ὁ κτίστης, Σταυρέ, ἐθελουσίως ἀναρτώμενος, αἷμα καὶ ὕδωρ ἀποκενοί...»), τὰ μεθέορτα στιχηρὰ καὶ ἀπόστιχα, ποῦ ψάλλονται ἐπανειλημμένα («Λόγχην σὺν τῷ Σταυρῷ τοὺς ἡλούς καὶ τὰ ἄλλα, ἐν οἷς τὸ ζωηφόρον Χριστοῦ ἐπάγη σῶμα, ὑψοῦντες προσκυνήσωμεν» 17 καὶ 18 Σεπτεμβρίου, «Ὑδατι θεουργῷ καὶ αἱματί σου, Λόγε...» 17, 18 καὶ 20 Σεπτεμβρίου, «Τιμῷ σου τὸν Σταυρόν, ἀγαθέ, τοὺς ἡλούς καὶ τὴν λόγχην, Σωτήρ...» 18 καὶ 20 Σεπτεμβρίου, «Σταυρῷ προσηλωθεὶς δι' ἐμέ, Σωτήρ μου ὑ-

περάγαθε... καὶ λόγχη ἐκεντήθης...» 18 καὶ 20 Σεπτεμβρίου, καὶ μάλιστα τὸ δεύτερο τροπάριο τῆς γ' ὠδῆς καὶ τὸ δεύτερο τῆς η' ὠδῆς τοῦ κανόνος τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ («Πλευρᾶς ἀχράντου λόγχη τρωθείσης, ὕδωρ σὺν αἵματι ἐξεβλήθη ἐγκαινίζον διαθήκην καὶ ρυπτικὸν ἁμαρτίας...») καὶ «Γηγενεὶς παλάμαις οἰκονόμοι τῆς χάριτος, Σταυρὸν οὐ ἔσθη Χριστὸς ὁ Θεὸς ὑψοῦτε ἱεροπρεπῶς καὶ Λόγχην Θεοῦ Λόγου σῶμα ἀντιτορήσασαν...»).

Ἡ περικοπὴ δὲν ἔχει ἐπιλεγεῖ τυχαίᾳ, οὔτε χρησιμοποιεῖται ἐδῶ δανεισμένη ἀπὸ ἄλλη ἑορτὴ ἢ ἀπὸ τὴν σειρά τῶν περικοπῶν τοῦ Εὐαγγελισταρίου, ὅπως σὲ πολλὰς περιπτώσεις συμβαίνει. Ἐχει συντεθεῖ εἰδικὰ γιὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ μετὰ πολλὴ ἐπιμέλεια καὶ περισκεψή. Στὴν εἰσαγωγὴ τῆς συνδυάζεται ἡ ἀφήγησις Ἰωάννου (1α' 47) καὶ Ματθαίου (κς' 59) καὶ συνεχίζει ἀπὸ τὸ 1θ' κεφάλαιο τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου, ἀνθολογώντας στίχους καὶ «ὑπερβαίνοντας» ἄλλους, γιὰ νὰ δώσει μιὰ κατὰ τὸ δυνατόν σύντομη περίληψη τοῦ σωτηρίου πάθους. Αὐτὸ ἠθελημένα κατακλείεται μετὰ τὸν λογιισμό καὶ ἀριστοτεχνικὰ τρόπον τινὰ ὑπογράφεται μετὰ τὴν ἀψευδῆ βεβαίωση τοῦ αὐτόπλου μάρτυρος τῶν γεγονότων εὐαγγελιστοῦ. Αὐτὴν τὴν περικοπὴ σχολιάζει μετὰ τὸν τρόπο τῆς ἡ ἐκκλησιαστικῆς ὑμνογραφίας. Ἡ ἰδιόρρυθμη αὐτὴ περικοπὴ ἀπαντᾷ ἤδη στὸ Τυπικὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Θ' αἰῶνος (κώδικες Τιμίου Σταυροῦ 40 καὶ Πάτμου 266), φυσικὰ μετὰ ὀλοκληρωμένη τὴν ἀφήγησις τοῦ πάθους μέχρι τοῦ «καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ». Παραθέτομε τὸ σχετικὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ σεβάσιμο αὐτὸ Τυπικὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἔτσι γιὰ νὰ φανεῖ καλλίτερα πόσο προσεκτικὴ καὶ μελετημένη ἦταν ἡ ἐπιλογή τῶν στίχων ποῦ ἀπαρτίζουν τὴν περικοπὴ, ποῦ μιὰ ἀμελέτητη πρωτοβουλία τείνει νὰ καταστρέψει: «Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην, κεφ. ρπ' Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συμβούλιον ἐποίησαν οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ... σταύρωσον αὐτόν», καὶ λέγει ἔως: 'οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν', καὶ ὑπερβαίνει εἰς τὸ κεφ. ρβ' καὶ λέγει πάλιν 'ὁ δὲ Πιλάτος λέγει τῷ Ἰησοῦ πόθεν εἶ σύ;' καὶ λέγει ἔως: 'εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν', καὶ ὑπερβαίνει μικρὸν καὶ λέγει 'τότε ὁ Πιλάτος ἀκούσας τὸν λόγον τοῦτον', καὶ λέγει ἔως: 'ῥωμαῖστί', καὶ ὑπερβαίνει εἰς κεφ. οβ' 'εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ Σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ', καὶ λέγει ἔως: 'μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα τετέλεστοι περὶ αὐτοῦ', καὶ ὑπερβαίνει εἰς κεφ. σδ' 'καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα', τέλος: 'καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ'».

Ἀπὸ τὴν ἱστορία τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας. Ἡ Ἐπισκοπὴ Λιβύης.

Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ριζούτας κ. ΑΝΔΡΕΑ ΤΗΛΛΥΡΙΑΗ, Δρα Φιλ.

Καὶ σὲ προηγούμενες μελέτες μου ἀσχολήθηκα μὲ τὴν ἱστορία τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καὶ τὸ ἀμέριστο ἐνδιαφέρον τῶν κατὰ καιροὺς γενομένων Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας ὑπὲρ ἐνισχύσεως τοῦ ἔργου καὶ τῆς κανονικῆς λειτουργίας τους. Σὰν συνέχεια ἐκείνων τῶν προσπαθειῶν καὶ σὰν συμπλήρωμα προσφέρεται ἡ ἀκόλουθη παρουσίαση.

«...Καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἢ τελευταία τοῦ 17ου αἰῶνα εἶναι πραγματικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσφορά, δῶρον, χάρισμα, θεμέλιον, τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, θυσία του καὶ λύτρον, πραγματικὰ «λύτρον». Οἱ Κώδικες τὸ διαλαλοῦν, πού σημειώνουν εἰς αὐτοὺς οἱ Πατριάρχαι, ὅτι στέλλουν τοὺς ἱερεῖς ἐπιτρόπους των μὲ «λύτρα», διὰ νὰ ἐξαγοράσουν αἰχμαλώτους... Αὐτοὶ οἱ ἀπλοὶ ἱερεῖς μὲ τοὺς αἰχμαλώτους, οἱ κληρικοὶ ἀπόστολοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, ἐθεμελίωσαν τοὺς ἱεροῦς ναοὺς, μὲ τὴν πνοὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού πνέει μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ζωῆς τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας...». Αὐτὰ σημειώνει κάπου ὁ τότε Μητροπολίτης Καρθαγένης καὶ σημερινὸς Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Παρθένιος γιὰ τὴν ἱστορία τῆς ἱστορικῆς Μητροπόλεως Καρθαγένης. Ἔτσι μὲ βάση αὐτὰ τὰ δεδομένα θὰ ξεκινήσουμε γιὰ νὰ διαγράψουμε τὴν πορεία αὐτὴ τῆς Ἐκκλησίας μας στὴν Β. Ἀφρική.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ξεχωριστοὺς ἡγέτες τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἦταν καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰωαννίκιος ὁ Διόδιος (1645-1657) πού ἔφερε τὴν καταγωγὴν του ἀπὸ τὴν Κύπρο. Ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορία πληροφοροῦμαστε ὅτι αὐτὸς ὁ Ἰωαννίκιος ἦταν ἐκεῖνος πού ἀγωνίστηκε γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἀνόρθωση τοῦ Πατριαρχείου μὲ ἀπόκτηση κτιρίων καὶ ἄλλων προσοδοφόρων ἰδρυμάτων, ἐκεῖνος πού ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἀνακαίνισε τοὺς πῖο πολλοὺς ναοὺς στὴν Αἴγυπτο, ἐκεῖνος τέλος πρῶτος ἐνδιαφέρθηκε προσωπικὰ γιὰ τὴν ἰδρυση καὶ προκοπὴ ἐκκλησιῶν ἔξω ἀπὸ τοὺς χώρους τῆς Αἰγύπτου. Σ' ἐναντὶ ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς κώδικες τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ὁ Ἰωαννίκιος σημειώνει καὶ τὰ ἑξῆς ἀξιοπρόσεκτα: «...Πρῶτοι ἡμεῖς ἐν

τοῖς ἐσχάτοις τούτοις αἰῶσιν, ἐστείλαμεν τὸν ὀσιώτατον ἡμέτερον πατᾶ Παφνούτιον τὸν Αἰγύπτιον, εἰς τὸ Τύνεση τῆς Μπαρμπαρίας, καὶ τὴν ἐκεῖσε ἐκκλησίαν 1647, καὶ ἔρχεται ἐκεῖθεν βοήθειά τις εἰς τὸν πτωχότατον ἀλλ' ἀγιώτατον Θρόνον γρόσια 300. Ὅμοίως ἐπέμψαμεν καὶ εἰς Τρίπολιν τῆς Μπαρμπαρίας τὸν αὐτὸν καιρὸν, τὸν πατᾶ Γεράσιμον τὸν Κρῆν καὶ ἤνοιξε τὴν ἐκεῖσε ἐκκλησίαν». Ὡστε αὐτὲς οἱ εἰδήσεις μᾶς τοποθετοῦν τὸν ἀκριβῆ χρόνον λειτουργίας τῶν Ὁρθοδόξων ἐκκλησιῶν Τυνησίας καὶ Τριπόλεως. Λίγα χρόνια ἀργότερα καὶ συγκεκριμένα τὸ 1652, ὅπως πληροφοροῦμαστε ἀπὸ σχετικὸ κώδικα τοῦ Πατριαρχείου, ὁ Πατριάρχης Ἰωαννίκιος μαζί μὲ τοὺς Κώου Ἰωακείμ καὶ Πέτρος καὶ Ἰορδάνου Δωρόθεον ἐξέλεξαν Μητροπολίτη Λιβύης τὸν Παρθένιο. Ὁ Παρθένιος ἔμεινε στὸν θρόνον τῆς Λιβύης ὡς τὸ 1665 ὅποτε τὸν διαδέχθηκε ὁ Ἱερομόναχος Παφνούτιος. Τὸ σημαντικό ἀπὸ τὴν ἐκλογή αὐτὴ εἶναι ὅτι αὐτὸς ὁ Παφνούτιος εἶναι ὁ ἴδιος πού στάληκε γιὰ νὰ ἀνοίξει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Τύνιδας. Καὶ πάλι ἡ ἐκλογή αὐτὴ ἔγινε ἀπὸ Κύπριο Πατριάρχην τὸν Παῖσιο (1657-1678).

Ἐπάρχουν πολλὲς ἐνδείξεις ὅτι ἡ Μητρόπολις Λιβύης ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού ὁ Πατριάρχης Ἰωαννίκιος ἔστειλε τοὺς πρῶτος ἱερεῖς γιὰ νὰ ἀναλάβουν καθήκοντα ἱερατικὰ οἱ κοινότητες τῶν Ὁρθοδόξων ἀυξάνονται ὥστε νὰ μπορέσουμε στὴ συνέχεια νὰ δοῦμε μερικὰ ἐνδεικτικὰ παραδείγματα. Αναφέρονται ὅτι Ἐκκλησίες Ὁρθόδοξες ἰδρυσεν τὸ Πατριαρχεῖο σὲ πολλὰς πόλεις τῆς Βορείου Ἀφρικῆς ὅπως στὴν Τρίπολη, στὴν Τύνιδα, στὴ Τζέρμπα, στὸ Ἀλγέριο, στὴ Βεγγάζη, στὴ Σφάξ, στὸ Μαρόκο, στὴν Καζαμπλάνκα κτλ. Ὅλες αὐτὲς οἱ κοινότητες εἶχαν τὴν πνευματικὴν ἐξάρτησίν τους ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας καὶ κάτω ἀπὸ δύσκολες συνθήκες ἀγωνίστηκαν γιὰ νὰ τὶς στερεώσουν. Τὸ ἴδιο ἔπραξαν καὶ οἱ ἐκάστοτε Πατριάρχες Ἀλεξανδρείας πού ἀγωνιοῦσαν γιὰ τὴν κατάσταση τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν καὶ ἀγωνίζονταν νὰ βρῶσιν ἱερεῖς γιὰ τὶς λατρευτικὰς ἀνάγκας τῶν πιστῶν.

(Συνεχίζεται)

Οι κυβερνήσεις τής Ευρωπαϊκής Κοινότητας μπροστά στο πρόβλημα τών αιρέσεων και τής παραθρησκείας*

Του π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ, Δρ. Θεολ. - Δρ. Φιλολ.

Τὰ στοιχεία τοῦ κ. Ρ.

Συγκλονιστικά στοιχεία κατέθεσε ὁ κ. Ρ. γιὰ τὶς διαβρωτικὲς μεθοδεύσεις τῆς σαηντόλοτζυ. Στὸ γραπτὸ κείμενο ποὺ κατέθεσε, ὑπογραμμίζει ὅτι «ἡ ὀργανωτικὴ δομὴ τοῦ Κοντσέρν σαηντόλοτζυ παρομοιάζεται μὲ στρατιωτικὴ δικτατορία» σολή, στρατιωτικοὶ βαθμοὶ ὑπηρεσίας, καθημερινὴ ἐντατικὴ ἐγκύμναση καὶ ἀπόλυτη ὑποταγή. Ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν ὁμοιότητα μὲ παρόμοιες ἐξελιξίσεις γνωστὲς ἀπὸ τὴν ἱστορία.

»Σὲ πολλὰς χιλιάδες κανονιστικὲς ἐπιστολές, τὶς ὀνομαζόμενες Policy-ἐπιστολές, ὁ ἴδρυτής L. Ron Hubbard διατύπωσε τὶς διαταγὲς καὶ τοὺς διοικητικὸς κανονισμοὺς, τὶς συνταγὲς πωλήσεως καὶ μάρκετινγκ, καθὼς ἐπίσης καὶ πολιτικὲς ὀδηγίαι, μέχρι μηχανενομένους κινδύνους ἄμυνας καὶ μυστικῶν ὑπηρεσιῶν.

»Οἱ κανονισμοὶ εἶναι ἀπόλυτα δεσμευτικοὶ καὶ δὲν ἐπιτρέπουν μετατροπὴ. Αὐτὸ τὸ ἔργο μαμουθ διευρύνεται μὲ μερικὲς ἑκατοντάδες κανονισμοὺς γιὰ τὴν ἡγεσία καὶ τὴ σκόπιμη ἐκπαίδευση, μὲ τεύχη γιὰ Auditing ποὺ ἀνέρχονται ἐπίσης σὲ πολλὰς χιλιάδες καὶ περιλαμβάνονται σὲ περισσότερους ἀπὸ 12 τόμους (τὰ κόκκινα βιβλία)».

Κατὰ τὴ συζήτηση ὁ κ. Ρ. ἀνέφερε ὅτι ἡ σαηντόλοτζυ «δὲν ἔχει καμία σχέση μὲ θρησκεία, οὔτε ἔχει νὰ κάνει μὲ θεραπευτικὴ πρακτικὴ. Γιὰ μένα ἡ σαηντόλοτζυ εἶναι πολιτικὴ. Ἡ σαηντόλοτζυ ἀποβλέπει στὴν πολιτικὴ ἐξουσία, στὴν παγκόσμια ἐξουσία. Αὐτὸς εἶναι ὁ σαφὴς σκοπὸς αὐτῆς τῆς ὀμάδας.... Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι θέλουν τὴν ἐξουσία καὶ τὴν ἐπιδιώκουν, στοχεύοντας πολὺ συστηματικὰ σ' αὐτὸ συγκεντρώνεται ἡ προσοχή τους. Γι' αὐτὸ γυμνάζονται ἐντατικά, γι' αὐτὸ ἐκπαιδεύονται καὶ γι' αὐτὸ ἐπιστρατεύουν ὀπαδοὺς. Πῶς αὐτὸ θὰ γίνῃ, εἶναι μὲ λεπτομέρειες καθορισμένο. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὑπάρχουν οἱ ἀποδείξεις, γιὰ τὸ τί ἐπιδιώκει ἡ σαηντόλοτζυ».

Ἐδῶ ὁ ὀμιλητὴς ἀναφέρθηκε στὰ «πράσινα ἔντυπα», ὅπως ὀνόμασε τὶς Policy-Letters, ποὺ περιέχουν λεπτομερεῖς ὀδηγίαι, «πῶς νὰ ὑπονομευθεῖ ἡ κοινωνία, πῶς νὰ βάζει κανεὶς χέρι στοὺς Opinion-Leader, σ' ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἄποψη καὶ ἀσκοῦν ἐπιρροή, καὶ πῶς νὰ τοὺς μετατρέψῃ σὲ

σαηντολόγους· αὐτὸς εἶναι ὁ μοναδικὸς σκοπὸς», κατέληξε ὁ ὀμιλητὴς.

Ἄναφερόμενος στὴ δική του δραστηριότητα μέσα στὴ σαηντόλοτζυ, ὁ κ. Ρ. εἶπε πῶς ἀνῆκε στὸ τμήμα ποὺ ἠσχολεῖτο μὲ τὸ κοινὸ. Ὅς βάση ἀκολουθοῦσαν ἐκεῖ 12 διεξοδικὲς ἐπιστολές - κανονισμοὺς, μὲ τίτλο Gung - Ho, ποὺ σημαίνει σχηματίζω συμμορίες. Ἐδίδοντο συγκεκριμένες ὀδηγίαι γιὰ τὴ διάβρωση ὄλων τῶν βασικῶν κοινωνικῶν ὀμάδων. Σ' αὐτὰ τὰ κείμενα ὁ L. Ron Hubbard περιγράφει μὲ ἀποφασιστικὴ πῶς νὰ κερδίζει κανεὶς ἐπιρροή, πῶς νὰ ὑποστηρίζει σαηντολογικὰ θέματα, πῶς νὰ εἰσάγει τὶς ἀρχὲς Law and Order, πῶς νὰ παραστήσει τὸ σπουδαῖο, νὰ γίνῃ ἀντικαταστάτης, γιὰ νὰ δημιουργήσει τὴ βάση γιὰ τὴ σαηντόλοτζυ. Οἱ κανονισμοὶ ἀναφέρονται σὲ περιπτώσεις σωματείων διατροφῆς κουνελῶν, κινήσεις δημοτῶν, τοπικῶν σωματείων κἀποιων κομμάτων, σχολικῶν συμβούλων ἢ συμβουλίων γονέων σὲ σχολεῖα.

»Αὐτὲς οἱ Gung - Ho - Policies φαλαγγίζονται ἀπὸ πλῆθος Policies - δημοσιῶν σχέσεων, στὶς ὀποιεὶς καταγράφονται τὰ πάντα, μέχρι στρατηγικὴ ἄμυνας. Ἐκεῖ ἀναφέρεται ἐπίσης πῶς νὰ χειρίζεται κανεὶς μαύρη προπαγάνδα (how to handle black PR). Γιὰ τὴν καταχώρηση ἀπὸ ὄλες τὶς πλευρὲς ὑπάρχουν καὶ οἰκονομικὲς - Policies ποὺ ὀρίζουν πῶς νὰ ἀποκτήσει κανεὶς τὰ ἀπαραίτητα χρηματικὰ ποσά. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ ὑπάρχουν περαιτέρω διεξοδικὲς ὀμάδες - Policies, ποὺ προσδιορίζουν πῶς οἰκοδομεῖ κανεὶς μία ὀμάδα, πῶς τὴν κάνει νὰ εἰσχωρήσει στὴν κοινωνία.... Θέλω μόνο νὰ σὰς δώσω περίπου μιὰ ἰδέα, πῶς συγκεκριμένα ὁ Hubbard ἀντιλήφθηκε ἤδη τὴν κατάληψη τῆς ἐξουσίας μιᾶς χώρας ἢ ὀλόκληρου τοῦ κόσμου».

(Συνεχίζεται)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητὲς τῶν περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», κάθε ἀλλαγὴ τῆς διεύθυνσέως τους νὰ τὴ γνωρίζουν ἀμέσως στὰ Γραφεῖα τῶν Περιοδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα, ἀναφέροντας ἀπαραίτητα καὶ τὴν παλαιὰ τους διεύθυνση, γιὰ νὰ γίνῃται κανονικὰ ἡ ἀποστολὴ τῶν Περιοδικῶν.

Τηλ. 72 18 308, 72 51 149. Fax 72 26 597

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 170 τοῦ ὑπ' ἀρ. 9 τεύχους.

Η ΙΑ' ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΦΩΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ*

Τοῦ κ. ΝΙΚ. Κ. ΔΡΑΤΣΕΛΛΑ, Θεολόγου

Γ. Ὁ ἅγιος Πατήρ θὰ ἀναφερθῆ εἰς τὸ Ἄκατάληπτον τῆς Γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ θὰ ἐκφράσῃ οὕτω ὅλην τὴν Ἀποφατικὴν Θεολογίαν αὐτοῦ. Ὁ Πατήρ ἐγέννησε τὸν Υἱόν, ἀλλὰ ὄχι ἀνθρωπίνως, «ἀλλ' ὡς οἶδεν αὐτὸς μόνος»³². Ἡ ἐξ ἡμῶν γνώσις περὶ τῆς Γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ δὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον πραγματοποιήσεως αὐτῆς, ἀλλὰ εἰς τὴν συνειδητοποίησιν αὐτῆς ἀρνητικῶς («οὐ γὰρ τό, πῶς ἐγέννησε, εἰπεῖν ἐπαγγελομεθα, ἀλλὰ τό, οὐχ οὕτως, διαβεβαιούμεθα»)³³. Ἄγνοϊαν τῆς Γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ δὲν ἔχουν μόνον οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ γενικῶς ὅλοι αἱ κτισταὶ ὑπάρξεις. Ἡ γῆ ἀγνοεῖ τὴν Γέννησιν τοῦ Υἱοῦ, διότι δὲν δύναται νὰ διηγηθῆ τὴν Γέννησιν τοῦ Πλάστου αὐτῆς. Ὁ ἥλιος, ἐπίσης, τὴν ἀγνοεῖ, διότι δημιουργηθεὶς τὴν τετάρτην ἡμέραν τῆς Δημιουργίας καὶ μὴ γνωρίζων τὰ κτίσματα τῶν τριῶν πρώτων ἡμερῶν, πολὺ περισσότερον δὲν δύναται νὰ γνωρίζῃ τὸν Ποιητὴν. Τὸν Θεὸν δὲν ἀγνοοῦν μόνον οἱ οὐρανοὶ καὶ τὰ ὑπεράνω αὐτῶν ὕδατα καὶ πᾶσα ἀγγελικὴ φύσις. Ἐὰν ἀνέβαινέ τις εἰς τὸν πρῶτον οὐρανὸν καὶ ἠρώτα τοὺς ἀγγέλους πῶς ὁ Θεὸς Πατήρ ἐγέννησε τὸν Υἱόν, θὰ ἀπήντων ὅτι δύναται οὕτως νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς ὑψηλότερον εὐρισκομένους. Ἐὰν ἀναβῆ εἰς δευτέρον καὶ τρίτον οὐρανὸν θὰ συμβῆ τὸ αὐτό. Καὶ ἐὰν κατορθώσῃ νὰ φθάσῃ τὰ ἀνώτερα ἀγγελικὰ τάγματα θὰ διαπιστώσῃ τὸ αὐτό.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἅγιος Πατήρ θὰ ἀναφέρῃ ὅτι εἶναι ἀξία ἀπορίας ἢ πολυπραγμοσύνη ὅσων ἐκπίπτουν εἰς τὴν ἀσέβειαν. Ἄγνοοῦντες τοὺς Θρόνους καὶ τὰς Κυριότητας αἱ ὁποῖαι εἶναι δημιουργήματα Θεοῦ, ἐπιχειροῦν νὰ πολυπραγμονοῦν περὶ τοῦ Δημιουργοῦ. Ὁ ἅγιος Κύριλλος καλεῖ αὐτοὺς νὰ ἀπαντήσουν εἰς τὸ ἐρώτημα τί εἶναι ἀρχή, τί ἐξουσία, τί δύναμις, τί ἄγγελος, καὶ τότε δύναται νὰ πολυπραγμονοῦν περὶ τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ. «Πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγένετο»³⁴. Μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον ἐλάλησε διὰ τῆς Βίβλου, γνωρίζει τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ οὔτε τοῦτο ἔγραψεν εἰς τὴν Βίβλον

περὶ τῆς Γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ ἐκ τοῦ Πατρὸς. Κατὰ συνέπειαν, οἱ πιστοὶ ὀφείλουν νὰ μὴ πολυπραγμονοῦν, δι' ὅσα οὔτε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔγραψεν εἰς τὴν Γραφήν. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀγνοεῖ τὰ γεγραμμένα ὑπὸ τῆς Βίβλου, δὲν πρέπει νὰ πολυπραγμονῆ περὶ τῶν ἀγράφων. Εἰς τὴν Βίβλον ὑπάρχουν πολλὰ ζητήματα. Ἐφ' ὅσον δὲν κατανοοῦμεν τὸ γεγραμμένον, δὲν πρέπει νὰ πολυπραγμονῶμεν περὶ τοῦ μὴ γεγραμμένου. Μᾶς ἀρκεῖ δὲ νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐγέννησεν ἓνα Υἱόν.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος θὰ προτρέψῃ τὸν κάθε πιστὸν νὰ μὴ ἐντραπῆ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀγνοϊαν αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον ἀγνοεῖ ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων. Μόνον ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐγέννησε γνωρίζει τὸν Γεννηθέντα καὶ ὁ Γεγεννημένος γνωρίζει τὸν Γεννήσαντα. Διότι, ὅπως μόνον τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου γνωρίζει τὰ τοῦ ἀνθρώπου, οὕτω μόνον τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ γνωρίζει τὰ τοῦ Θεοῦ. Ὅπως ὁ Πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε ζωὴν εἰς τὸν Υἱόν. Οὔτε ὁ Γεννήσας ἔχει ζημιωθῆ τι, οὔτε λείπει τι εἰς τὸν Γεννηθέντα. Ὁ Γεννήσας δὲν μετεβλήθη εἰς Υἱόν, οὔτε ὁ Γεννηθεὶς ἔγινε Πατήρ. Ἀπὸ τὸν Πατέρα προέρχεται ὁ Υἱός, χωρὶς νὰ ὑπάρχουν δύο ἀγέννητοι, οὔτε δύο Υἱοί. Ἐνας εἶναι Ἄγεννητος, ὁ Πατήρ, καὶ ἓνας Υἱὸς Γεννητὸς ὄχι ἐν χρόνῳ, ἀλλὰ προαιωνίως, χωρὶς νὰ ἔχη λάβει τὴν Γέννησιν ἐκ προόδου, ἀλλὰ Γεννηθεὶς ὅπως εἶναι τώρα.

(Συνεχίζεται)

32. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 131, στ. 11.

33. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 131, στ. 11-13.

34. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 132, στ. 1 (Ἰω. 1,3).

Μιχαὴλ Γαλανοῦ (†)

«ΒΙΟΙ ΑΓΙΩΝ»

Κυκλοφοροῦν καὶ οἱ δώδεκα τόμοι ἀπὸ τὸ μνημειῶδες ἔργο τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἀληθινὸ θησαύρισμα γιὰ κάθε βιβλιοθήκη. Ἐκδόση τρίτη, Ἀποστολικῆς Διακονίας.

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 151 τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 τεύχους.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Περιπέτειες σέ δύο κόσμους

Τοῦ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Τριάντα χρόνια συνεδρίων

Πιστεύω ὅτι ἡ παράθεση πιδό κάτω τῶν θεμάτων τῶν διεθνῶν συνεδρίων τοῦ Συνδέσμου κατὰ τήν τελευταία τριακονταετία εἶναι ἐνδεικτική τῶν προβλημάτων πού ἀπασχόλησαν τίς κοινωνίες μας ἀλλά καί τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου, πού θέλησαν ἔτσι νά διερευνήσουν τίς ψυχολογικές καί θρησκευτικές διαστάσεις αὐτῶν τῶν προβλημάτων καί ν' ἀπαντήσουν στοὺς ἐγείρομενους προβληματισμούς.

Μαδρίτη (1955): *Θρησκευτική συμπεριφορά καί ψυχική υγεία.*

Μιλάνο (1960): *Σφάλμα καί ἐνοχή.*

Τουλούζη (1963): *Γάμος καί ἀγαμία.*

Λουβαίν (1966): *Ἡ ποιμαντική σχέση.*

Πάδοβα (1969): *Τύποι ψυχολογικῆς βοήθειας στήν ἱερατική καί μοναχική μόρφωση.*

Λουξεμβούργο (1972): *Ἡ πίστη ἐξεταζόμενη ἀπό τίς ἐπιστῆμες τοῦ ἀνθρώπου.*

Τσιντσινάτι (1975): *Ἡ βία: ἄτομα, θεσμοί, ὀργανώσεις καί διαδικασίες.*

Ρώμη (1978): *Ἡ ἐπανεμφάνιση τοῦ παραλόγου στίς κοινωνίες τῆς σήμερον.*

Βρυξέλλες (1981): *Ἡ σχέση μας μέ τὸ θεσμὸ τῆς Ἐκκλησίας: οὔτε μαζί, οὔτε καί χωριστά.*

Βαρκελώνη (1986): *Οἱ ἐπιστῆμες τοῦ ἀνθρώπου ἐπανεξετάζουν τήν πίστη μας.*

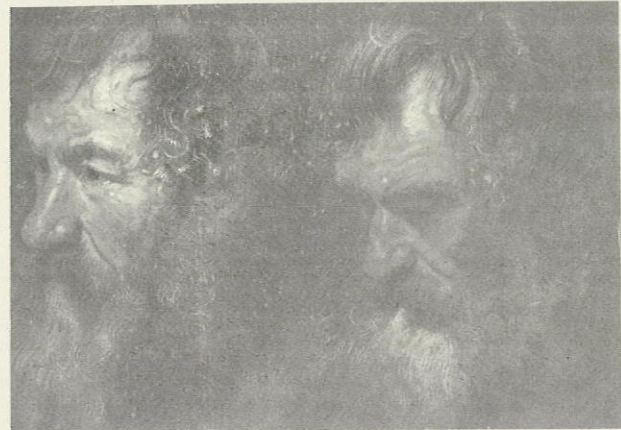
Ἀμβέρσα (1990): *Εἶναι δυνατόν νά καταστήσουμε παρόν τὸ ἀόρατο;*

Τὸ φετινὸ συνέδριο στὸ Μποσσέ

Τὸν τίτλο τοῦ συνεδρίου τοῦ προσεχοῦς Ἰουλίου «Être autre?» ἀποδώσαμε κατὰ παράφραση στὰ ἑλληνικά μέ *Τὸ δικαίωμα νά εἶσαι διαφορετικός.* Ἐπιστήμονες ἀπὸ εἴκοσι περίπου χῶρες, τῶν ὁποίων τὰ ἐνδιαφέροντα ἐστιάζονται στοὺς στόχους τοῦ Συνδέσμου, θά συμβάλουν ἀπὸ κοινοῦ στή μελέτη μιᾶς ἢ περισσότερων

πτυχῶν τῆς θεματικῆς τοῦ συνεδρίου, τὸ ὁποῖο θά ἀσχοληθεῖ κυρίως μέ τὸν φανατισμὸ (fanatisme), φαινόμενο πού μαστίζει τίς σύγχρονες κοινωνίες.

Ἐκτός ὅμως ἀπὸ τὸ φανατισμὸ ὑπάρχουν καί ἄλλα φαινόμενα τὰ ὁποῖα θά μελετηθοῦν ὡς πρὸς τὴ δυναμικὴ ἀμοιβαία σχέση τους, ὅπως γιὰ παράδειγμα ἡ τάση ἐπικρατήσεως καί ἐ-

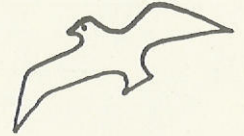
«Τὸ ἀόρατον ὡς ὄρον ἐκαρτέρει».

Antoon Van Dijk. Δύο σπουδές γιὰ ἓνα πρόσωπο. Μουσεῖο Roekoxhuis, Ἀμβέρσα.

φαρμογιῆς ἀρχῶν ὡς ἔχουν στὸ ἀκέραιο, χωρὶς καμιά δυνατότητα προσαρμογιῆς τους ἐν τόπῳ καί χρόνῳ (intégrisme). Ἀσφαλῶς μιὰ τέτοια τάση δὲν ἀναιρεῖ τὴν ὑπαρξὴ διαφορῶν, τὴν ἐτερότητα (altérité) οὔτε τὸν ναρκισσισμὸ (narcissisme). Πῶς ὅμως τὰ πιδό πάνω φαινόμενα συνδέονται τὸ ἓνα μέ τὸ ἄλλο; Οἱ τέσσερις αὐτοὶ ὄροι ἔχουν μόνο ἀρνητικές ὀψεις; Στὴν πρόθεση τῶν διοργανωτῶν τοῦ συνεδρίου παραμένει νά ἐπισημανθοῦν τυχὸν θετικές τους ὀψεις καί ἡ προσέγγιση νά μὴν ἐξαντληθεῖ στήν ἠθική διάσταση τῶν φαινομένων καί μόνο.

Τὸ τελικὸ ἐρώτημα μπορεῖ νά διατυπῶθεῖ κατὰ τὸν ἀκόλουθο τρόπο: κατὰ πόσον ἢ ἑτερό-

Σε δρόμους ποιμαντικής διακονίας

τητα προκαλεί τη φανατική αντίδραση του άλλου, τη ναρκισσιστική αποδοχή και επιβεβαίωση του έαυτού μας ή την άρνηση κάθε αλλαγής και προόδου και την πεισματική έμμονή σε σχήματα του παρελθόντος; Η ελληνική ομάδα θα αντιμετώπισει το θέμα όπως αυτό τίθεται σήμερα στην ελληνική κοινωνία και υπό το πρίσμα της έλληνορθόδοξου παραδόσεως.

Παράλληλες πρωτοβουλίες

Ο Διεθνής αυτός Σύνδεσμος Ίατροψυχολογικών και Θρησκευτικών μελετών δεν είναι βεβαίως το μόνο πλαίσιο συναντήσεων και συζητήσεως για τις σχέσεις της Ψυχολογίας και γενικά των ανθρωπολογικών επιστημών με τη Θεολογία και την Έκκλησία. Έταιρείες θρησκευτοψυχολογικού χαρακτήρα, τομείς των Θεολογικών Σχολών με το ανάλογο επιστημονικό γνωστικό αντικείμενο, μεμονωμένοι επιστήμονες ακόμη έρευνούν προς την κατεύθυνση αυτή και συνεργάζονται προς επίλυση και διασαφήνιση των προβλημάτων και των ερωτημάτων που ανακύπτουν.

Μπορούμε να ισχυριστούμε, ότι σήμερα υπάρχει ένα καλά οργανωμένο δίκτυο πληροφοριών, στο οποίο μπορεί κανείς να ανατρέχει όποιες φορές θα χρειαστεί κάποια ενημέρωση πάνω σ' αυτά τα θέματα. Μπορεί ακόμη να προσκαλεί, έφ' όσον υπάρχουν οι αναγκαίοι πόροι, ειδικούς επιστήμονες για ν' αναπτύξουν σε στενότερο ή ευρύτερο κύκλο ενδιαφερομένων, θέματα που προβληματίζουν και επιδέχονται την μία ή την άλλη έρμηνεία. Ός παράδειγμα αναφέρω την πρόσκληση εκ μέρους της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών του όμοτίμου Καθηγητού της Ψυχολογίας της θρησκείας στο Πανεπιστήμιο της Λουβαίν (Βέλγιο) κ. Antoine Vergote, ό οποίος ανέπτυξε στο Κεντρικό Αμφιθέατρο της Σχολής, στις 29 Απριλίου 1993, το πολύ ενδιαφέρον θέμα «Η ψυχολογία της άπιστίας».

Η ιδιοτυπία του

Αν ό Διεθνής Σύνδεσμος δεν είναι, όπως αναφέραμε, το μοναδικό πλαίσιο συναντήσεων και διαλόγου, χαρακτηρίζεται έν τούτοις από

την ακόλουθη πρωτότυπη πρωτοβουλία: να μπορεί να συντονίζει την έρευνα επίκαιρων θρησκευτοψυχολογικών θεμάτων σε εύρεια διεθνώς κλίμακα.

Η διερεύνηση αυτή να μην ανατίθεται σε μεμονωμένους έρευνητές αλλά να γίνεται από συγκεκριμένες έθνικές ομάδες, οι όποιες έρευνούν πτυχές που είναι επίκαιρες και παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τη χώρα εκείνη.

Η καθ' ομάδας έργασία δεν ενεργοποιεί μόνο θεωρητικές αναζητήσεις αλλά και ευαισθητοποιεί τα μέλη της στην όλη ψυχοδυναμική του υπό διερεύνηση θέματος. Ο έρευνητής μετέχει στο πρόβλημα και προβληματίζεται, παρατηρεί μετέχων και μετέχει παρατηρών. Πρόκειται για μιá βιωματική έμπειρική διερεύνηση που συνδυάζει θεωρία και πράξη και αποβλέπει στη θεωρία και στην πράξη. Μ' αυτόν τον τρόπο οι σχέσεις Ψυχολογίας και Θρησκείας, Έκκλησίας και Θεολογίας δεν ρυθμίζονται «προκατασκευασμένα» αλλά δυναμικά μέσα από μιá πράξη που δεν φοβάται τη θεωρία και από μιá θεωρία που έμπιστεύεται την πράξη.

Ας ελπίσουμε και ας εύχηθούμε ότι σύντομα θα είναι δυνατόν να λειτουργήσει συστηματικά πλέον και σε μόνιμη βάση στην Ελλάδα μιá τέτοια έρευνητική ομάδα έργασίας σε συνεργασία με την Ί. Σύνοδο. Παρακαλούνται όσοι έχουν τα ανάλογα ενδιαφέροντα να επικοινωνήσουν μαζί μας ώστε μετά το συνέδριο του Ίουλίου και τις θερινές διακοπές να τροchioδρομηθεί ό τρόπος ύλοποιήσεως αυτού του σχεδίου.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

* Καθηγ. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Η ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ (έξ άφορμής της 70ής έπετείου από την τραγωδία του 1922). Σχήμα 14X21, σελίδες 32.

* Καθηγ. Ανδρέα Θεοδώρου, ΤΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ ΘΕΟΤΟΚΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗΣ. Κείμενον ύμνων, απόδοση στη νεοελληνική, εύρως σχολιασμός. Σχήμα 14X21, σελίδες 56.

* Καθηγ. Ιωάννου Μ. Φουντούλη, ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑΣ ΑΠΟΡΙΑΣ. Τόμος Γ' (301-400), έκδοση Β'. Σχήμα 14X21, σελίδες 312.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ

Τῆς κ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΟΥΝΑΒΗ, θεολόγου

«Χαίρε δι' ἧς νεουργεῖται ἡ κτίσις»

Εἶναι γνωστὸ πὼς μέσα στὴν ἱερὴ ἱστορία καὶ στὸ θεῖο σχέδιο γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου, τὸ κέντρο εἶναι ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τῆς Παρθένου. Ἀλλὰ εἶναι ἐπίσης γνωστὸ, ὅτι μέσα στὴν ἐξελικτικὴ πορεία τῆς ἱερῆς ἱστορίας ἐντελῶς κεντρικὴ θέση κατέχει καὶ ἡ Θεοτόκος.

Ἡ Θεοτόκος, ὡς νέα Εὐα, ὡς «ἡ γυνὴ ἡ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον» (Ἀποκ. 12,1) ποῦ ἔφερε τὸ νέο Ἀδάμ, τὸν Κύριο Ἰησοῦ καὶ Σωτῆρα, ἔγινε ἡ αἰτία ὥστε ὄχι μόνο τὸ ἀνθρώπινο γένος νὰ σωθεῖ, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ δημιουργία νὰ ἀνακαινισθεῖ. Καὶ νὰ πραγματοποιηθεῖ ἔτσι «ἡ ἀποκαταδοκία» (Ρωμ. 8,19) τῆς κτίσεως γιὰ τὸ δικό της ἀνακαινισμό καὶ τὴ δική της ἀναγέννηση. Καὶ αὐτὸ γιὰτὶ ὀλόκληρη ἡ κτίσις «ὑπετάγη» στὴ φθορὰ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ πρώτου ζεύγους τῶν ἀνθρώπων «τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα» (Ρωμ. 8,20), γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στοὺς Ρωμαίους. Καὶ ἀπὸ τότε «συστενάζει καὶ συνωδίνει» (Ρωμ. 8,22) μαζί μὲ τὸ ἀνθρώπινο γένος, ἀναμένουσα τὸν ἀνακαινισμό καὶ τὴν ἐλευθερία της. «Καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 8,21). Εἶναι ἀλήθεια ὅμως ὅτι αὐτὴ ἡ τελειωτικὴ καὶ ὀλοκληρωτικὴ ἀνακαίνισις θὰ πραγματοποιηθεῖ στὸ μέλλον.

Ἡ Θεοτόκος, σύμφωνα μὲ τὸν ἅγιο Νικόλαο τὸν Καβάσιλα ἐποίησε τὸν οὐρανὸ «καινὸ» καὶ τὴ γῆ «καινὴ». Γιατὶ αὐτὴ ἔδωσε τὴν ἀνθρώπινη σάρκα, δηλαδὴ τὴν ἀπαρχὴ τοῦ κτιστοῦ σύμπαντος, στὸ Χριστό, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ τὴν προσέλαβε, τὴν ἐθέωσε καὶ τὴ μεταμόρφωσε σὲ «καινὴ», δηλαδὴ πνευματικὴ, καινούργια (Βλέπε Νικολ. Καβάσιλα «Ἡ Θεομήτωρ», Ἐκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας Ἀθῆναι 1990, σελ. 177).

«Ἡ Παρθένος Μαρία, γράφει ὁ ἱερός πατέρας, ὑπῆρξε ὁ μοναδικὸς ὁδηγὸς κάθε ψυχῆς καὶ κάθε νοῦ καὶ ὅλης τῆς κτίσεως πρὸς τὸν Θεόν. Μὲ αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπο δημιούργησε ἡ Θεοτόκος «καινὴ γῆ». Ἡ καλύτερα αὐτὴ ἡ ἴδια ἀποτελεῖ τὴν καινὴ γῆ καὶ τὸν καινὸ οὐρανό. Καὶ αὐτὸ γιὰτὶ ἐκεῖνη εἶχε ἔνοιον Ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ὁ οὐρανὸς δὲν μπορούσε νὰ τὸν χωρήσει. Καὶ ἔγινε τόπος θαυμαστὸς τῆς ὑποστά-

σεως τοῦ ἴδιου τοῦ Σωτῆρα, ὁ ὁποῖος εἶναι πέρα καὶ πάνω ἀπὸ κάθε τοπικὸ ὄριο. Καὶ αὐτὴ εἶναι ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ» (ἐνθ' ἄν., σελ. 176-178).

Αὐτὴ εἶναι ἡ οὐρανώσασα τὸ «γεῶδες ἡμῶν φύραμα». Διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ καθαροῦ καὶ ἀμόλυντου ἑαυτοῦ τῆς «ἀρτοποιήθηκε ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς» καὶ μπῆκε στὸ ἀνθρώπινο φύραμα ἡ ζύμη τῆς Βασιλείας. Ἐκαμε λοιπὸν ἡ Θεοτόκος τὴ γῆ οὐρανὸ καὶ τὴν κτίσις «δυνάμει Παράδεισο». Ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ δημιουργία — χρόνος καὶ ἱστορία — σ' αὐτὴ βρῖσκει τὴν καταξίωσιν καὶ τὴ χαρὰ της. Εἶναι ἐκεῖνη, «ἐν ἧ βλέπουσα ἡ κτίσις ἀγάλλεται», γιὰτὶ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς της «ἀπάσῃ τῇ κτίσει ἠνωται» καὶ ἡ σάρκωσή του, τῆς ὁποίας ἐργάτης ὑπῆρξε ἡ Παρθένος, εἶναι «συνδρομὴ καὶ συνάφεια τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς κτίσεως ἀπάσης» (ἐνθ' ἄν., σελ. 46). Διὰ τοῦτο καὶ «πάσα ἡ κτίσις ὑπόχρεῶς ἐστὶ τῇ Θεοτόκῳ Μαρίᾳ» (ἐνθ' ἄν., σελ. 47).

«Καὶ οὐρανὸς ἦν ἀγνωοῦσα τοῦ Ἥλιου τὴν ἐξ αὐτῆς ἐσομένην ἀνατολὴν» (ἐνθ' ἄν., σελ. 146). Ἦταν οὐρανός, μολοντί ἀγνωοῦσε ὅτι μέσα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἴδια ἐπρόκειτο νὰ ἀνατεῖλει ὁ Ἥλιος, Ἰησοῦς. Καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀνατολὴ ἡ πολυύμητη Μαρία, ἔφθασε στὴν πληρότητα ἡ πολυύμητη Μαρία, ἔφθασε στὴν πληρότητα τῆς ἐνότητάς μὲ τὸ Χριστό. «Χριστοποιήθηκε» καὶ «ἐνυποστασιάσθηκε» στὸ Χριστό. Ζῆ κυριολεκτικὰ «οὐκέτι αὐτῇ, ζῆ δὲ ἐν αὐτῇ Χριστός» (Γαλ. 2,20), ὅπως ἀναφέρει ὁ ἀποστ. Παῦλος. Ἐγινε λοιπὸν σὰν μητέρα τοῦ Θεοῦ «σύμμορφος», «Χριστοειδής», «Χριστοφόρος», «σύναιμος» μὲ τὸν Υἱὸ καὶ Θεὸ της. Καὶ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ της, ὠδήγησε καὶ τοὺς ἄλλους πρὸς τὴ μακαριότητα καὶ τὴν ἀγιοσύνη. Γιατὶ ὁ Χριστὸς μας εἶναι ὁ αἴτιος τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἀναδημιουργίας τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ ἡ Παναγία Θεοτόκος συναίτιος τοῦ ἁγιασμοῦ μας καὶ τῆς ἀνακαίνισις τῆς κτίσεως ὀλοκληροῦ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμὰ «αὕτη μεθόριον ἐστὶ κτιστῆς καὶ ἀκτίστου φύσεως» (P.G. 151, σελ. 472 B), καὶ ὡς Θεοτόκος «νέαν ἔδειξε κτίσιν» (Ἀκάθιστος ὕμνος) ἁγιασμένη καὶ θεωμένη. Γιατὶ αὐτὴ εἶναι «τοῦ πεσόντος Ἀδάμ ἡ ἀνάκλησις καὶ τῶν δακρῶν τῆς Εὐας ἡ λύτρωσις» (ἐνθ' ἄν.) καὶ μαζί ὅλης τῆς δημιουργίας.

(Συνεχίζεται)

Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ

(Έμπειρική έρευνα σ' ένα σχολείο Έπαρχίας)*

Τών θεολόγων καθηγητών

ΙΩΑΝΝΗ Μ. ΠΕΡΡΑΚΗ - ΕΛΕΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΟΥ

2. Από τὸ σχολεῖο.

Ἄν καὶ ἡ οἰκογένεια εἶναι ὁ βασικὸς παράγοντας ποὺ ἐπηρεάζει τὸν ἔφηβο στὴ διαμόρφωση τῆς θρησκευτικότητάς του, σημαντικὸ ρόλο σ' αὐτὸ παίζει καὶ τὸ σχολεῖο. Τὸ σχολεῖο περνᾷ μηνύματα στὸν ἔφηβο, κυρίως μέσα ἀπὸ τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, μὲ τὴν πρωινὴ προσευχὴ καὶ τὸν ἐκκλησιασμό. Ἡ καθημερινὴ ἐπίσης συναναστροφή γιὰ ἀρκετὲς ὥρες μὲ τοὺς συμμαθητὲς του τὸν ἐπηρεάζει ἔμμεσα γιατί συχνὰ δανεῖζεται στοιχεῖα ἀπ' αὐτοὺς καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἰδεολογία του ἀλλὰ καὶ τὴν καθημερινὴ συμπεριφορὰ. Βέβαια ὅσο περισσότερα ἐφόδια ἔχει πάρει ἀπὸ τὴν οἰκογένειά του τόσο λιγότερες εἶναι οἱ ἐπιδράσεις αὐτὲς καὶ μάλιστα οἱ ἀρνητικὲς. Ἡ οἰκογενειακὴ θρησκευτικὴ πρακτικὴ, ἀνάλογα βέβαια μὲ τὸ βαθμὸ ποὺ αὐτὴ εἶναι συνειδητὴ, διαμορφώνει τὴ θρησκευτικότητα ἐνὸς ἐφήβου τόσο, ὥστε δύσκολα νὰ δέχεται αὐτὸς ἐξωτερικὲς ἐπιρροές, χωρὶς βέβαια αὐτὲς νὰ ἀποκλείονται. Βέβαια συζητήσεις θρησκευτικοῦ περιεχομένου σπανίζουν μεταξὺ τῶν παιδιῶν στὸ σχολεῖο, ἀλλὰ τελικὰ ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι μόνον δόγμα, εἶναι κυρίως καθημερινὴ πρακτικὴ καὶ ὡς τέτοια καὶ ἐπηρεάζει καὶ δέχεται ἐπιρροές. Αὐτὲς τὶς ἐπιρροές θελήσαμε νὰ ἐρευνήσουμε μὲ τὶς σχετικὲς μὲ τὸ σχολεῖο ἐρωτήσεις τοῦ ἐρωτηματολογίου, ἐξετάζοντας τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ καὶ τὴ θρησκευτικὴ συμπεριφορὰ καὶ συζητήσεις τῶν παιδιῶν στὸ σχολεῖο ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Τὰ συμπεράσματα τῆς ἔρευνας ὡς πρὸς τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν εἶναι πράγματι ὄχι μόνον ἐνδιαφέροντα, ἀλλὰ καὶ ιδιαίτερα διδακτικά, κυρίως γιὰ ἓνα θεολόγο καθηγητὴ. Φάνηκε καθαρὰ ὅτι τὸ μάθημα αὐτό, περισσότερο ἀπὸ ὅτιδήποτε ἄλλο σχετικὸ μὲ τὸ σχολεῖο, ἐπηρεάζει ἄμεσα τὸν ἔφηβο καὶ στηρίζει τὴ θρησκευτικότητά του, δίνοντάς του λύσεις στοὺς διάφορους προβληματισμούς του, εἴτε αὐτοὶ ἔχουν σχέση μὲ τὸ Χριστιανισμό, εἴτε μὲ τὴν καθημερινὴ ζωὴ.

Ἀπ' τὰ 71 παιδιά ποὺ ἀπάντησαν στὴ σχετι-

κὴ μ' αὐτὸ ἐρώτηση, τὰ 66, δηλ. ἓνα ποσοστὸ 93% περίπου, ἀνέφεραν ὅτι τοὺς ἀρέσει τὸ μάθημα, τὸ βρίσκουν ὄχι μόνον ἀναγκαῖο, ἀλλὰ καὶ ὁμορφο καὶ ἐνδιαφέρον. Τρεῖς παιδιά μάλιστα (ἓνα τῆς Β' Γυμνασίου καὶ δύο τῆς Α' Λυκείου) τὸ θεωροῦν ὡς τὸ ἀγαπημένο τους μάθημα. Εἶναι πράγματι συγκινητικὰ αὐτὰ ποὺ ἀναφέρει μιὰ μαθήτρια τῆς Α' Λυκείου: «Ναί, μοῦ ἀρέσει πάρα πολὺ αὐτὸ τὸ μάθημα καὶ μερικὲς στιγμὲς σκέφτομαι νὰ τὸ ἀκολουθῆσω. Μ' ἀρέσει γιατί ὅλες οἱ ἀπορίες διαλύονται. Αἰσθάνομαι κάποια εὐτυχία καὶ γαλήνη. Συζητᾷς οὐσιώδη πράγματα γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ». Πολὺ λίγα παιδιά ἀνέφεραν ὅτι δὲν τοὺς ἀρέσει τὸ μάθημα (5 παιδιά, ποσοστὸ 7%: 4 τοῦ Γυμνασίου καὶ 1 τοῦ Λυκείου), κι αὐτὰ δὲν τὸ ἀπέριψαν, ἀπλῶς δὲν τοὺς ἄρεσε τόσο πολὺ. Ἐνας μαθητὴς μάλιστα τῆς Γ' Γυμνασίου δικαιολογήθηκε λέγοντας: «Δὲ μοῦ ἀρέσει πάρα πολὺ γιατί δὲ μᾶς τὸ κάνει ὁ δάσκαλος καλά», ἐνῶ ἓνας ἄλλος μαθητὴς τῆς Α' Λυκείου ὁμολόγησε ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ἐκφέρει γνώμη γιατί δὲν ἔχει ἀσχοληθεῖ μ' αὐτὸ ἀπὸ ἔλλειψη χρόνου, ὅπως χαρακτηριστικὰ λέει: «Σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα δὲν μπορῶ νὰ ἀπαντήσω οὔτε ναι οὔτε ὄχι. Εἶναι κάτι ἐνδιάμεσο. Πιστεύω πὼς ἂν στὸ μάθημα αὐτὸ δώσω περισσότερη ὥρα ἀπ' τὸ φορτωμένο πρόγραμμά μου, θὰ τ' ἀγαπήσω. Βλέπετε, εἰδικὰ στὸ Λύκειο, δὲν μπορῶ ν' ἀφήσω τὴ φυσικὴ καὶ τὴν ἄλγεβρα ἀδιάβαστα γιὰ νὰ διαβάσω τὰ Θρησκευτικά. Ὅσο χαζὸ καὶ ἂν ἀκούγεται εἶναι ἀληθινό». Ἀρνητικὰ σχόλια γιὰ τὸ μάθημα γενικὰ ἀπουσίαζαν ἀπὸ τὶς ἀπαντήσεις τῶν παιδιῶν καὶ μόνον μιὰ μαθήτρια τῆς Γ' Γυμνασίου ἔκανε κάποιες ἐποικοδομητικὲς παρατηρήσεις γιὰ τὴ βελτίωση τοῦ μαθήματος ἀναφέροντας χαρακτηριστικὰ: «Τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν μοῦ ἀρέσει, ἀλλὰ θὰ ἤθελα νὰ γίνῃ πιὸ πρακτικὸ, προβάλλοντας περισσότερο τὶς ἀπαντήσεις τοῦ Χριστιανισμοῦ σὲ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς νέους. Ἐπίσης, εἶμαι ὑπὲρ τῆς κατάργησης τῆς βαθμολογίας σ' αὐτὸ τὸ μάθημα, γιατί πολλές φορὲς γίνεται ἀντικείμενο βαθμοθηρίας ἀπ' τὴν πλευρὰ τῶν μαθητῶν, πράγμα ποὺ δὲν τοῦ ἀρμόζει».

(Συνεχίζεται)

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 174 τοῦ ὑπ' ἀρ. 9 τεύχους.

Η ΥΠΕΡΕΚΑΤΟΝΤΑΜΕΛΗΣ ΧΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΦΕΡΟΥΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΙΩΑΝΝΗΣ*

Τού κ. Κων. Μ. Κονταξόπουλου, Δρος Ιατρού

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ διὰ Χριστὸν σαλῶς (29 Μαΐου). Ὁ Ἅγιος αὐτὸς Ἰωάννης ὁ ὁποῖος πρὸς χάρι τοῦ Χριστοῦ ὑπεκρίνετο τὸν μωρὸ, τὸν ἀνισόρροπο, γεννήθηκε στὸ χωριὸ Πούχομο στὸν Σουχὸν τῆς Ρωσίας. Ἐκοιμήθη τὸ ἔτος 1494.

Ἅγ. Ἰωάννης μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἅγ. Ἄννης (13 Ἰουνίου). Γιορτάζεται μετὰ τὴν Ἁγία Μητέρα του Ἄννα στὶς 13 Ἰουνίου.

Ἅγ. Ἰωάννης τοῦ Γιάρενσκ στὸ Σολοβκι - Ρῶσος Ὅσιος (24 Ἰουνίου).

Ἅγ. Ἰωάννης καὶ Ἅγ. Ἰάκωβος τοῦ Μενίουγκι στὸ Νόβγκορόντ (24 Ἰουνίου). Καὶ αὐτοὶ Ρῶσοι Ἅγιοι (16ος αἰώνας).

Ἅγ. Ἰωάννης καὶ Ἅγ. Λογγίνος οἱ θαυματουργοὶ τοῦ Γιαρὲνσκ Σολοβκι (1545) Ὅσιοι (3 Ἰουλίου).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ διὰ Χριστὸν σαλῶς. Μόσχα 1589 (3 Ἰουλίου).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ πολύτλας τῆς Λαύρας τοῦ Κιέβου (1160) Ὅσιος (18 Ἰουλίου).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ ἀρχιμανδρίτης καὶ Στυλίτης (21 Ἰουλίου).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ συνασκητῆς Συμεὼν τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ (21 Ἰουλίου).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ στρατιώτης (29 Ἰουλίου). Ἦταν στρατιώτης ὑπὸ τὶς διαταγὲς τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτη (361-363). Ἐνῶ εἶχε ἀποσταλεῖ μαζί με ἄλλους στρατιώτες γιὰ τὴν καταδίωξη τῶν Χριστιανῶν αὐτὸς κρυφὰ τοὺς βοηθοῦσε καὶ ὅσους συλλαμβάνανε αὐτὸς τοὺς χορηγοῦσε τὰ μέσα γιὰ νὰ ἀπελευθερωθοῦν. Ἐπίσης ἔκανε καὶ ἄλλες φιλανθρωπικὲς πράξεις. Ἐκοιμήθη εἰρηνικῶς.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ θαυματουργός, ὁ ἰδρυτῆς τῆς Μονῆς Ρίλας (9ος-10ος αἰώνας) στὴν Βουλγαρία. Γεννήθηκε στὸ χωριὸ Σκρίνο κοντὰ στὴν Σόφια τῆς Βουλγαρίας. Εἶχε μεγάλη κλίση πρὸς τὴν μοναχικὴ πολιτεία. Πρῶτα πῆγε σὲ κάποιο μοναστήρι ὡς Μοναχὸς καὶ μετὰ ἀνέβηκε στὸ ὄρος Ρίλα ὅπου ἀρχικὰ ἔχτισε μιὰ μικρὴ καλύβα. Ἀργότερα ἰδρυσε τὴν περίφημη Μονὴ Ρίλα πού ἔγινε κέντρο καὶ καταφύγιο πολλῶν Μοναχῶν. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 19 Ὀκτωβρίου καὶ στὶς 18 Αὐγούστου ἡμέρα τῆς κοιμήσεώς του τὸ 946.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ «δασύτριχος» ὁ διὰ Χριστὸν σαλῶς στὸ Ροστώβ τῆς Ρωσίας (3 Σεπτεμβρίου καὶ 12 Νοεμβρίου).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Ἀλαμάνος (17 Σεπτεμβρίου καὶ 6 Ὀκτωβρίου). Συγκαταλέγεται μετὰ τῶν ὁσίων πού ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη καὶ πῆγαν στὴν Κύπρο.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Κρητικός, ὁ Κτίτορας τῆς Μονῆς τοῦ Μυριοκεφάλου Κρήτης (20 Σεπτεμβρίου). Γεννήθηκε στὸ χωριὸ Σίββα ἐπαρχίας Πυργιωτίσης νομοῦ Ἡρακλείου Κρήτης. Ἐξῆσε στὰ τέλη τοῦ δέκατου καὶ ἀρχῆς τοῦ ἐνδέκατου αἰώνα.

Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἀγάπησε τὸν μοναχικὸ βίον καὶ ἀφοσιώθηκε σ' αὐτόν. Ἀσκήτευσε σὲ πολλὲς ἐρημικὲς περιοχὲς τῆς Κρήτης. Ἐκτίσσε πολλὲς ἐκκλησίαι σὲ διάφορα μέρη τῆς Κρήτης. Ἰδρυσε τὴν σπουδαία Μονὴ στὰ Μυριοκέφαλα. Ἐπίσης τὴν Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς Χανίων. Στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἔζησε στὴν Ἀκτὴ Κισσάμου ὅπου ἰδρυσε ἐπίσης τὴν Μονὴ τοῦ Ἀγίου Εὐσταθίου.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Ρῶσος, ὁ νηστευτῆς τῆς Λαύρας Ἅγ. Ἀντωνίου Κιέβου (12ος αἰώνας, 28 Σεπτεμβρίου καὶ 7 Δεκεμβρίου).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ ὄσιος (28 Σεπτεμβρίου καὶ 29 Δεκεμβρίου). Καὶ ὁ ἅγιος αὐτὸς Ἰωάννης ὑπῆρξε ἐπίσης μοναχὸς τῆς Λαύρας Ἅγ. Ἀντωνίου τοῦ Κιέβου.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Κουκουξέλης (1 Ὀκτωβρίου). Ὑπῆρξε ἄριστος μουσικὸς καὶ καλλικέλαδος ψάλτης. Καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἰλλυρία καὶ ἐμόνασε στὸ Ἅγιο Ὄρος. Ἐκοιμήθη εἰρηνικῶς στὶς ἀρχῆς τοῦ 15ου αἰώνα.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Λαμπαδιστῆς (4 Ὀκτωβρίου καὶ 30 Ὀκτωβρίου). Πῆρε τὴν προσωνυμία Λαμπαδιστῆς γιὰτὶ καταγόταν ἀπὸ τὸ χωριὸ Λαμπαδοῦ τῆς Κύπρου. Ἐγραψε γι' αὐτὸν ἀκολουθία ὁ Ἱερομόναχος Γεράσιμος ὁ Κύπριος (1667).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Ἐρημίτης πού ἐμόνασε στὴν Κρήτη (7 Ὀκτωβρίου). Ὑπῆρξε ἀσκητῆς ὄσιος καὶ ἐμόνασε μαζί με ἄλλους 98 ἀσκητές. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται τοπικὰ στὴν Κρήτη. Ἐγραψε γι' αὐτὸν ἀκολουθία ὁ Γεώργιος Βελημάς (1782).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ ἱερομόναχος (11 Ὀκτωβρίου). Διέλαμψε στὴν Ἀφρική.

Ἅγ. Ἰωάννης τῆς Κροστάνδης ὁ θαυματουργός (19 Ὀκτωβρίου). Εἶναι ὁ δημοφιλέστερος τῶν Ἁγίων στὴν Ρωσία. Ἦταν γεμάτος ἀπὸ ἀγάπη γιὰ ὅλους. Πῆρε τὸν τίτλο «Ἱερεὺς πασῶν τῶν Ρωσίων». Ἐκοιμήθη εἰρηνικῶς στὶς 20 Δεκεμβρίου τοῦ 1908 στὴν Κροστάνδη. Ἀγιοποιήθηκε πρόσφατα

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 173 τοῦ ὑπ' ἀρ. 9 τεύχους.

ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ Ἐκκλησία στὶς 8 Ἰουνίου τοῦ 1990.

Ἅγ. Ἰωάννης (Νικηφόρος) (23 Ὀκτωβρίου). Ἰδρυσε τὴν σεβασμιωτάτη Μονὴ τοῦ Χαρσιανό.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ ἔγκλειστος τῆς Λαύρας τοῦ Πισκόφ (24 Ὀκτωβρίου). Ρώσος ὄσιος.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Λυκοπολίτης (300-394, 7 Νοεμβρίου). Διέλαμψε στὴν Ἀφρική.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Κολοβός (9 Νοεμβρίου). Πῆρε τὴν ἐπωνυμία Κολοβός γιατί ἦταν κοντός (βραχύσωμος) στὸ ἀνάστημα (4ος-5ος αἰώνας). Καταγόταν ἀπὸ τὶς Θῆβες καὶ μοίρασε τὴν ζωὴ του μεταξὺ τῆς ἐρήμου καὶ τοῦ κόσμου. Διακρίθηκε γιὰ τὶς πολλὰς ἀρετὲς του, ὅπως τὴν ἐγκράτεια τῆς γλώσσας καὶ τὴν ταπεινοφροσύνη. Ὃταν ὁ Ἰωάννης βρισκόταν στὸν κόσμο ἔκανε ἐλεημοσύνες καὶ ἔδινε πρακτικὰ συμβουλὲς στοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν ἀρετῶν.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ ἀπὸ Περιφάνων (17 Νοεμβρίου).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Δερμοκαΐτης (17 Νοεμβρίου). Ἀσκήτεψε στὸ ὄρος Ὀλυμπος τῆς Βιθυνίας (Μικρῆς Ἀσίας) τὸν 10ο αἰώνα. Ἦταν γνωστὸς γιὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου του καὶ ἔζησε τὴν ἐποχὴ πού αὐτοκράτορας ἦταν ὁ Ρωμανὸς ὁ Λεκαπηνὸς (919-944).

Ἅγ. Ἰωάννης τῆς Κυπριακῆς ἐκκλησίας. Καταγόταν ἀπὸ τὴν Πάφο. Τὸ λείψανό του ἐσώζετο στὸ χωριό, ὅπου ἀνεπαύθη, ἄφθαρτο καὶ ἀκέραιο.

Ἅγ. Ἰωάννης καὶ λοιποὶ ὄσιοι ἀπὸ τὴν Ὁξύρουγχο τῆς Αἰγύπτου (2 Δεκεμβρίου). Ὁ Ἅγιος αὐτὸς Ἰωάννης, ὁ Ἅγιος Θεόφιλος, ὁ Ἅγιος Ἡρακλαΐμων καὶ ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας ἦταν ἀδελφοὶ μοναχοὶ ἐρημίτες πού καταγότανε ἀπὸ τὴν Ὁξύρουγχο τῆς Αἰγύπτου (4ος αἰώνας). Ἀνατράφηκαν μὲ εὐσέβεια ἀπὸ τοὺς γονεῖς τους καὶ ἀποφάσισαν μὲ κοινὴ γνώμη καὶ βούληση νὰ ἀναχωρήσουν στὰ ἐνδότερα τῆς αἰγυπτιακῆς ἐρήμου καὶ νὰ γίνουν ἀσκητές. Ἐκεῖ ἔζησαν μὲ αὐστηρὴ νηστεία καὶ προσευχῆς. Ἡ σπουδαία ἀσκητικὴ ζωὴ τους ἔγινε γνωστὴ ἀπὸ τὸν Ἅγιο Παφνούτιο.

Ἅγ. Ἰωάννης, ὄσιος τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Ἦλθε στὴν Κύπρο ἀπὸ ἄλλο μέρος καὶ ἀσκήτεψε κοντὰ στὸν Λιθροδόνα τῆς Λευκωσίας.

Ἅγ. Ἰωάννης De Montfort. Ἀναφέρεται στὸ Κυπριακὸ ἀγιολόγιο. Ἦταν Γάλλος εὐγενῆς ὁ ὁποῖος ἔζησε βίῳ ἅγιο καὶ ἀπέθανε τὸ 1248 στὴν Λευκωσία καὶ τάφηκε στὴν Μονὴ Beaulieu. Στὸν Κυπρίους καὶ στοὺς ξένους ἡ μνήμη του ἦταν ἱερὴ καὶ ἅγια.

Ἅγ. Ἰωάννης ὄσιος ὁ ἐν τοῖς νεκροταφείοις (4ος αἰώνας). Διέλαμψε στὴν Ἀφρική.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Μόσχος - ὄσιος. Διέλαμψε ἐπίσης στὴν Ἀφρική.

ΟΜΟΛΟΓΗΤΕΣ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ ἠγούμενος τῆς ἱερᾶς Μονῆς Καθαρῶν (27 Ἀπριλίου). Γεννήθηκε στὴν Εἰρηνούπολη τῆς Δεκαπόλεως (Κοίλης Συρίας) ἀπὸ εὐσεβεῖς γονεῖς τὸν Θεόδωρο καὶ τὴν Γρηγορία, στὸ 778 μ.Χ. Ἀπὸ τὴν παιδικὴ του ἡλικία μπῆκε στὸν μοναχισμό. Ἀργότερα ὅταν μεγάλωσε ἔγινε ἠγούμενος στὴν Βιθυνία. Γιὰ 10 χρόνια (804-813) ὑπῆρξε ἠγούμενος αὐτῆς τῆς Μονῆς. Μετὰ ἔγινε ἡ ἐκρηξη τῆς εἰκονομαχίας καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς ἦταν ἀντίθετος αὐτῆς τῆς καταστάσεως καὶ φίλος τῶν εἰκόνων ὑπέστη ἀπὸ τοὺς εἰκονομάχους πολλοὺς διωγμοὺς καὶ βασανιστήρια. Τελικὰ ὕστερα ἀπὸ πολλὰς περιπέτειες ἀπέθανε στὴν Ἀφουσία ὅπου ἦταν ἐξόριστος.

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Ρώσος, νέος ὁμολογητῆς (14 Μαΐου καὶ 27 Μαΐου). Λέγεται Ρώσος γιατί καταγόταν ἀπὸ τὴν Ρωσία. Τὸ 1730 αἰχμαλωτίσθηκε ἀπὸ τοὺς Τατάρους καὶ πουλήθηκε ὡς δούλος σὲ κάποιον Τούρκο στὸ Προκόπιο τῆς Καισαρείας τῆς Μικρῆς Ἀσίας. Αὐτὸς ὁ Τούρκος τὸν ἐξανάγκασε νὰ ἀλλάξει τὴν χριστιανικὴ του πίστη καὶ νὰ γίνεῖ Μωαμεθανός. Ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὅμως ἔμεινε ἀκλόνητος στὴν πίστη του. Μετὰ πολλὰς θλίψεις καὶ ταλαιπωρίες τελικὰ ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὸν ἀσεβῆ ἀφέντη του καὶ ἀποσύρθηκε σὲ κάποιον ἐρημικὸ μέρος γιὰ νὰ ζήσει ὡς ἀσκητής. Ἀφοῦ δὲ ἔζησε μὲ αὐστηρότατη ἀσκησιὴ τὴν σκληρὴ ἀλλὰ τιμημένη ζωὴ τοῦ ἀσκητοῦ ἐκοιμήθη εἰρηνικά. Τὸ τίμιο λείψανό του μεταφέρθηκε τὸ 1924 ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες πρόσφυγες τοῦ Προκοπίου Μικρῆς Ἀσίας στὸ Νέο Προκόπιο Εὐβοίας.

Ἅγ. Ἰωάννης ἠγούμενος Μονῆς Πατελαραίας ὄσιος καὶ ὁμολογητῆς (3 Αὐγούστου).

ΟΣΙΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Ἀββάς πού συνεμαρτύρησε μὲ τοὺς ἐπίσης Ἀββάδες Δαβὶδ καὶ Μηνᾶ (12 Ἀπριλίου).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ ὀσιομάρτυρας, ἠγούμενος τῆς Μονῆς Καντάρας πού μαρτύρησε μαζί μὲ ἄλλους 12 Ἅγίους στὴν Κύπρο τὸ 1231 (19 Μαΐου).

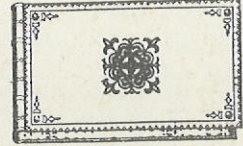
Ἅγ. Ἰωάννης ὁ ἠγούμενος Μονῆς Μοναργιάς, ὀσιομάρτυρας (4 Ἰουνίου). Μαρτύρησε μὲ πνιγμό, διότι τὸν ἔριξαν μέσα στὴν θάλασσα, ἀφοῦ πρῶτα τὸν ἐκλείσαν μέσα σὲ ἓνα σάκκο.

Ἅγ. Ἰωάννης καὶ ὁ πατέρας του Θεόδωρος. Ἀπὸ τὴν φυλὴ τῶν Βίκιγκ, πού μαρτύρησαν στὴν Ρωσία τὸ 983, ὀσιομάρτυρες (12 Ἰουλίου).

Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Αἰγύπτιος, πού μαρτύρησε μαζί μὲ ἄλλους 40 ἀνωνύμους μάρτυρες τὸ 259 (20 Σεπτεμβρίου).
(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

π. Ἀλεξάνδρου Σμέμαν
**Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΠΡΟΣΕΥΧΟΜΕΝΗ**

Ἡ λειτουργικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ζωὴ τῆς Ὁρθόδοξιας. Καὶ ἡ γνώση τῆς, ἡ ἐμπειρία τῆς καὶ πιότερο ἡ θεολογία τῆς, ἀποτελοῦν ἀντικείμενα μελέτης καὶ προβληματισμοῦ, ἀφοῦ ἔχουν νὰ κάνουν μὲ αὐτή, τὴν πνευματικὴ ὑπαρξὴ τοῦ ἀνθρώπου - πιστοῦ.

Ἰδιαίτερα, τὰ τελευταῖα χρόνια, καθὼς παρατηρεῖται περαιτέρω ἀνάπτυξη τῆς λειτουργικῆς Θεολογίας, ὀλοένα καὶ περισσότεροι ὀρθόδοξοι λειτουργιολόγοι, προσπαθοῦν νὰ ἐμβαθύνουν στὴ γνώση τῆς οὐσίας καὶ τῶν ἐκφραστικῶν μορφῶν τῆς λατρείας. Καὶ νὰ βοηθήσουν ἔτσι τὸν σύγχρονο ἀνθρώπο σὲ μιὰ δημιουργικότερη σχέση μὲ τὰ θέματα αὐτά, ὥστε νὰ βιώσουν ἀποτελεσματικότερα τὸ μυστήριό τῆς θείας λατρείας.

Ἕνας ἀναγνωρισμένος, τέτοιος λειτουργιολόγος ἀπὸ τὸν ὀρθόδοξο ἑλληνικό λαό, εἶναι καὶ ὁ π. Ἀλέξανδρος Σμέμαν. Ὁ ὁποῖος, μὲ τὸν θαυμάσιο, ἀναλυτικό τρόπο γράφης του καὶ τὴν βαθιὰ ἀγάπη καὶ πίστη ποὺ τὸν διακρίνει στὰ θέματά του, κατορθώνει νὰ ἀπαντᾷ σ' ὅλες τὶς ἀπορίες τοῦ σύγχρονου χριστιανοῦ. Καὶ ἔτσι νὰ εἶναι ἀπὸ τοὺς πρωτοπόρους τῆς λειτουργικῆς ἀναγέννησης ποὺ παρατηρεῖται στὴν ἐποχὴ μας.

Τὸ τελευταῖο βιβλίό τοῦ π. Σμέμαν ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Ἀκρίτας», «Ἡ Ἐκκλησία προσευχομένη», ἀποτελεῖ μιὰ εἰσαγωγὴ στὴ λειτουργικὴ θεολογία. Καὶ μὲ βαθιὰ γνώση τοῦ ὅλου θέματος, μᾶς κάνει νὰ κατανοήσουμε ὅλο τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴ θρησκευτικὴ σημασία τῆς λατρείας, ὡς παράδοση, ὡς ζωὴ, ὡς κανόνα προσευχῆς, ὡς σύνθεση «κοσμικῆς» καὶ «μοναχικῆς» πρακτικῆς.

Τὸ ἰδιαίτερο, ὅμως, χαρακτηριστικὸ τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἄριστα προσεγγισμένη μετάφρασή του. Ἡ σμιλεμένη γλῶσσα, ἡ ἀψογὴ ἀπό-

δοση τῶν ἐνοιῶν καὶ ὁ πλοῦτος τῶν λέξεων βοηθοῦν στὴν κατανόηση τοῦ κειμένου. Καὶ φαίνεται, ὀλοκάθαρα, ὅτι ὁ π. Δημήτριος Τζέρπος ποὺ ἀπέδωσε τὸ βιβλίό ἀπὸ τὰ ἀγγλικά, εἶναι γνώστης ὄχι μόνο τῆς γλώσσας, ἀλλὰ καὶ τοῦ θέματος ποὺ ἐπεξεργάστηκε τόσο ἀποδοτικά.

Θωμᾶ Ν. Ζήση
ΜΕΓΑΛΥΝΘΗΤΙ, ΝΥΜΦΙΕ

Πάντοτε ὑπάρχει, στὸν ὀρθόδοξο λειτουργικό χώρο, ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ ἀπαίτηση γιὰ μεγαλύτερη κατανόηση τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ἀπὸ τὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα.

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, ἀπὸ τὴν ἰδρυσή της, πραγματοποίησε διάφορες ἐκδόσεις γιὰ νὰ καλύψει αὐτὸ τὸ κενό. Καὶ βοήθησε τὸ λαό, κυρίως μὲ φυλλάδια, νὰ εὐρύνει τὶς γνώσεις του καὶ νὰ ἐξοικειωθεῖ μὲ τὴν πνευματικὴ τροφοδοσία καὶ τὸν ἁγιασμό τῶν πλοῦσιων Ἀκολουθιῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Στὶς μέρες μας, ὅμως, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἔχει ἐντατικοποιήσει τὴν προσπάθειά αὐτὴ καὶ ἐκδίδει πληρέστερες, ἐγγυρότερες καὶ ἐπιστημονικότερες ἐργασίες, πάνω σὲ βασικά θέματα ὀρθόδοξης λειτουργικῆς ζωῆς, ἐποικοδομῆς καὶ θεολογικῆς κατάρτισης. Ὅπως, ἀκριβῶς, εἶναι καὶ τὸ νέο, κομψὸ βιβλίό τοῦ φιλόλογου Θ. Ν. Ζήση.

Πρόκειται γιὰ μιὰ ἐργασία ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἱερολογία τοῦ θρησκευτικοῦ ὀρθόδοξου γάμου, ἐκλαϊκευμένη, μὰ ποὺ εἶναι καὶ ἐπιστημονικὰ θεμελιωμένη.

Ὁ σ. εἶναι βαθὺς γνώστης τοῦ θέματος. Καὶ καταφέρνει, μὲ εὐληπτο τρόπο καὶ σαφήνεια, νὰ μᾶς δώσει ὅλη τὴν ἱστορικὴ, πνευματικὴ καὶ διαχρονικὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸ μυστήριό τοῦ γάμου. Καὶ ἔτσι τὸ βιβλίό αὐτὸ νὰ ἀποτελεῖ ἐγχειρίδιο καταρτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ πίστης στὸ θεσμό ποὺ ἀνεπιφύλακτα βοηθᾷ στὴν πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ τελείωση τῶν συζύγων.

Μιχαὴλ Γκένον
**Η ΕΙΚΟΝΑ,
ΘΕΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ**

Παρὰ τὴν πνευματικὴ κρίση τῆς ἐποχῆς μας. Παρὰ τὴ σύγχυση γύρω ἀπὸ βασικά θέματα ζωῆς καὶ γνώσης. Καὶ παρὰ τὴν αἰσθησιακὴ γοητεία τῆς κοσμικῆς εἰκόνας, ὡς κυρίαρχο στοιχεῖο τῆς καθημερινῆς πρόκλησης, ὑπάρχει μιὰ αὐξημένη ζήτηση γιὰ τὴν κατανόηση τῆς θρησκευτικῆς, εἰκονικῆς παράστασης. Λαχταρᾷ ὁ σύγχρονος ἀνθρώπος — καὶ αὐτὸ εἶναι ἐνθαρρυντικὸ σημάδι — νὰ γνωρίσει περισσότερα γιὰ τὴ λειτουργικὴ, θεολογικὴ, ἱστορικὴ καὶ πνευματικὴ σημασία τῆς ὀρθόδοξης εἰκόνας. Καὶ ἔτσι νὰ ἔχει μεγαλύτερη προσέγγιση πρὸς τὸν πλοῦτο τῆς «εἰκονογραφημένης θεολογίας».

Αὐτὴ ἡ ἀνάγκη, ἀκριβῶς, καλύπτεται ἀπὸ τὸ βιβλίό τοῦ Μιχαὴλ Γκένον «Ἡ εἰκόνα, θεὰ τῆς Βασιλείας». Πρόκειται γιὰ ἕνα πραγματικὰ σπάνιο στὸ εἶδος τοῦ βιβλίου, ποὺ μὲ τὴ συντομία του, τὴ σαφήνειά του λείει σχεδὸν τὰ πάντα γιὰ τὸ μυστήριό τῆς εἰκόνας.

«Τὸ βιβλίό τοῦτο, ἔγραψε ἕνα ἔξeno περιοδικό, εἶναι ἀξιόλογο ἀπὸ πολλὰς πλευρᾶς: θεολογικὴ στερεότητα, ποιικιλία στὴν παρουσίαση τῶν διαφορῶν ὄψεων τῆς εἰκονογραφίας, ἐνθερμος ζήλος».

Καί, στ' ἀλήθεια, διαμέσου τῆς θεολογικῆς αὐτῆς τέχνης ποὺ παρουσιάζεται μὲ πρωτοτυπία, χάρη καὶ προσεγγισμένη ἐκλαϊκευση, ὁ ἀναγνώστης προσκαλεῖται σ' ἕνα ταξίδι πρὸς τὴν Ὁραιότητα. Σὲ μιὰ βαθύτερη προσέγγιση τῆς Ὁρθόδοξης εἰκόνας ποὺ δὲν ἀποτελεῖ διακόσμηση ἢ ἀπλῶς μιὰ πλευρὰ τῆς τέχνης γιὰ τὴν ἐκφραση θρησκευτικῶν αἰσθημάτων. Ἀλλὰ μυστήριο ποὺ μᾶς συνδέει μὲ τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὁμορφιάς.

Φς

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Πιστεύουμε ότι έχουμε την σύμφωνη γνώμη σας, αγαπητοί αναγνώστες, για να αφιερώσουμε ολόκληρη την στήλη αυτού του τεύχους στο ζήτημα της αναγραφής του θρησκευματος στις ταυτότητες και τους κινδύνους από το νέο ηλεκτρονικό δελτίο του ν. 1599/86.

Προσφάτως, στην αίθουσα της ΕΣΗΕΑ από το Σύλλογο «Οί φίλοι του Αγίου Όρους» διοργανώθηκε συνέντευξη, στην οποία έλαβαν μέρος ο Καθηγούμενος της Ι. Μ. Ερημοποτάμου Αρχιμ. κ. Ίωσήφ, ο πρωτοσύγκελλος της Ι. Αρχιεπισκοπής Κρήτης Αρχιμ. κ. Μακ. Δουλουφάκης, ο Δ/τής Τύπου της Εκκλησίας της Ελλάδος κ. Ι. Μ. Χατζηφώτης και ο πρόεδρος της Επιτροπής Δικαίου και Πληροφορικής κ. Π. Πετράκης. Οι βασικές θέσεις των εισηγητών δίνονται στην συνέχεια:

Αρχιμανδρίτης κ. Ίωσήφ: Όπως φάνηκε πρόσφατα και στην Βουλή, μεγάλο μέρος του πληθυσμού ανησυχεί για τις νέες ταυτότητες. Η στάση της Εκκλησίας δεν αποτελεί προσπάθεια συντήρησης του κύρους της Εκκλησίας «με τον χωροφύλακα», αλλά έκφραση της ανησυχίας κλήρου και λαού λόγω α) της επίσημης αποσύνδεσης Ελληνισμού και Ορθοδοξίας που δρομολογείται και β) των άμεσων δυσμενών επιπτώσεων που θα έχη στα έθνικά μας θέματα ή προαιρετική αναγραφή του θρησκευματος στις ταυτότητες, δεδομένου ότι θα άμφισβητηθή ή έθνική και πολιτισμική μας όμοιογένεια, μιὰ και το ποσοστό εκείνων που δεν θα αναγράψουν το θρήσκευμά τους θα παραληφθή από τις στατιστικές των διεθνών οργανισμών.

Προκαλεί έντυπωση ό κατά παραγγελίαν προβληματισμός Ελλήνων νομικών, για το κατά πόσο τίγεται ή έλευθερία της θρησκευτικής συνείδησης από την υποχρεωτική αναγραφή του θρησκευματος στις ταυτότητες, θέμα άνύπαρκτο μέχρι τώρα στην Ελλάδα.

Είναί άπαράδεκτος ό φαρισαισμός των εύρωπαϊκών και άμερικανικών κυβερνήσεων, οί όποιες χρησιμοποιούν έπιλεκτικά το χαρτί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σαν μέσο πραγμάτωσης των γεωπολιτικών τους επιδιώξεων, την στιγμή που δεν έχουν καταφέρει να εξαλείψουν τον ρατσισμό από το δικό τους σπίτι.

Η θρησκευτική εύαισθησία όσον άφορά την

χρησιμοποίηση του κωδικού αριθμού 666 κάνει την Εκκλησία φοβερά δύσπιστη ως προς την άκινδυνότητα των νέων ηλεκτρονικών ταυτοτήτων, την στιγμή μάλιστα που ή ύπάρχουσα σχετική νομοθεσία δεν έξασφαλίζει καμμιά διαφάνεια και καμμιά προστασία από καταχρήσεις της έκτελεστικής έξουσίας.

Αρχιμανδρίτης κ. Μακάριος Δουλουφάκης: Η άγωνία του πιστού λαού της Ίεράς Αρχιεπισκοπής Κρήτης για το θέμα των νέων ταυτοτήτων είχε κορυφωθεί κατά τις ήμέρες όπου έψηφίζετο στην Βουλή των Ελλήνων το σχετικό νομοσχέδιο. Το θέμα όμως αυτό συνεχίζει να άπασχολεί το Ήράκλειο και τους πνευματικούς ανθρώπους της Κρήτης καθώς άκούγεται ότι θα τεθεί ξανά...

Η Ίερά Έπαρχιακή Σύνοδος της Εκκλησίας της Κρήτης έφιστά την προσοχή της Κυβερνήσεως στο τεράστιο αυτό θέμα, το όποιο πραγματικά λαμβάνει μέγεθος έθνικών διαστάσεων. Θεωρεί παντελώς άπαράδεκτο τον αριθμό του Άντιχρίστου. Η λευκή μαγνητική ταινία κάτωθεν της ταυτότητας, άποτελεί νέο είδος φακελλώματος του όποιου το περιεχόμενο θα έξέρχεται και των έθνικών όρίων του Κράτους.

Τέλος με την προαιρετική αναγραφή του θρησκευματος στις νέες ταυτότητες αποβάλλεται και διαγράφεται ή έθνική συνείδησις και έπιβάλλεται ή γνώμη των όλίγων, δηλ. των όπαδών διαφόρων αίρέσεων που θα έπιβληθούν ως μειονότητα.

Ι. Μ. Χατζηφώτης: Η θέση της Εκκλησίας έκφράζει την συντριπτική πλειοψηφία του έλληνικού λαού. Η προαιρετική αναγραφή δεν γίνεται άποδεκτή διότι:

α) Θα προκαλέση έθνικό άποχρωματισμό, πράγμα που άποτελεί και τον άπώτερο στόχο των έβραϊκών λόμπις που προσπαθούν να μάς την έπιβάλλουν.

β) Θα διευκολύνη την διείδυση των διαφόρων αίρέσεων και παραθρησκευιών.

γ) Θα δημιουργήση πρόβλημα στην διδασκαλία των Θρησκευτικών στα σχολεία, καθώς δεν θα είναι άναγνωρίσιμο το θρήσκευμα των υποψηφίων εκπαιδευτικών.

δ) Θα αυξήση την γραφειοκρατία στο μυστήριο του γάμου.

Ο ισχυρισμός για θρησκευτικές διακρίσεις στην Ελλάδα είναι ανυπόστατος. Εκτός από την Βουλή και ο ίδιος ο λαός, απαντώντας σε δημοσκοπήσεις του ΩΧ FM, του ANTENNA FM και του καναλιού 29, ζητά στην συντριπτική του πλειοψηφία την υποχρεωτική αναγραφή του θρησκευματος στις ταυτότητες.

Είναι ανακόλουθη ή στάση της ΟΝΝΕΑ, που τώρα τάσσεται υπέρ της προαιρετικής αναγραφής, ενώ στον ύμνο της αναφέρει «Ζήτω ή Ελλάδα, ζήτω ή Θρησκεία».

Η Κυβέρνηση δεν πρέπει να υποκύψει στις έξωθεν πιέσεις ούτε να λησμονήσει ότι το θέμα της θρησκείας είναι διαφορετικό στην Ελλάδα από τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

«Όταν μου πειράζουν την πατρίδα μου και την θρησκεία μου, θα μιλήσω, θα ενεργήσω κι ό,τι θέλουν ός μου κάμουν» (Μακρυγιάννης).

Εξάλλου, από την Ελληνική Έταιρεία Επιστημόνων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής, εκδόθηκε ή ακόλουθη ανακοίνωση:

Είναι γνωστό ότι, παρὰ τὰ αναμφισβήτητα όφέλη, ή ραγδαία εξάπλωση της πληροφορικής μπορεί να δημιουργήσει σοβαρούς κινδύνους για την ιδιωτική μας ζωή. Για τὸ λόγο αυτό, τὸ σύνολο σχεδόν τῶν ανεπτυγμένων κρατῶν ἔχει λάβει τὰ αναγκαία προστατευτικά νομοθετικά μέτρα, σὲ ἀντίθεση μετὴ χώρα μας, ή όποία, ἀποτελώντας θλιβερή ἐξαιρέση, δὲν διαθέτει ἀκόμη σχετική νομοθεσία.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ κενό, ή προσπάθεια δημιουργίας νέας «ηλεκτρονικής» ταυτότητας, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἂν και πόσο εἶναι ἀναγκαία ή ἔστω χρήσιμη, ἐγκυμονεῖ σοβαροὺς κινδύνους για τοὺς πολίτες, ἀλλὰ και για τὴ δημοκρατία, λόγω της συγκέντρωσης και ἐπεξεργασίας τεράστιου ὄγκου πληροφοριῶν, ἀποκλειστικά προσωπικοῦ χαρακτήρα.

Πιστεύουμε λοιπὸν ὅτι ὄχι μόνο πρὶν ἀπὸ τὴν ὑλοποίηση της ἀπόφασης για τις νέες ταυτότητες, ἀλλὰ ἀκόμα και πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνάθεση τοῦ σχετικοῦ ἔργου, πρέπει νὰ ληφθοῦν ὄλες οἱ ἀπαραίτητες τεχνικές και θεσμικές ἐγγυήσεις ἀπέναντι σὲ κάθε ἐνδεχόμενο κατάχρησης και κυρίως πρέπει προηγουμένως νὰ θεσπισθεῖ ἐπιτέλους νόμος που θὰ προστατεύει ἀποτελεσματικά, χωρίς ἀδικαιολόγητες ἐξαιρέσεις, μετὴ πληρότητα και συνέπεια, τὴν ιδιωτική μας ζωή ἀπὸ τὴν ἐπεξεργασία προσωπικῶν πληροφοριῶν».

Η Δ.Ι.Σ. της Ἐκκλησίας της Ἑλλάδος, κατὰ

τὴν πρόσφατη Συνεδρία της ἀντιμετώπισε και πάλι τὸ φλέγον ζήτημα και ἐξέδωσε τὸ ακόλουθο ἀνακοινωθέν:

«Επιχειμένης, συμφώνως πρὸς ἐγκύρους πληροφοροφίας, τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ θέματος τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος εἰς τὰς νέου τύπου ταυτότητας ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, ὑπὸ τὴν πίεσιν ξένων παραγόντων, ή Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν τακτικὴν Αὐτῆς Συνεδρίαν τῆς 1ης τοῦ μηνὸς Ἰουνίου ἐ.έ., ἐπελήφθη και πάλιν τοῦ διὰ ποιμαντικούς και ἐθνικούς λόγους σοβαροῦ τούτου θέματος. Ἐχουσα δὲ ὑπ' ὄψει, ὅτι διὰ τῆς σχετικῆς τροπολογίας προβλέπεται ὀλοσχερῆς ἐξάλειψις τοῦ θρησκευματος ἐκ τῶν νέου τύπου ταυτοτήτων, οὔτε ή κατ' ἄλλον τρόπον μνεία τούτου, ή Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν ἐκφράζει τὴν πλήρη ἀντίθεσί της πρὸς τὰ τεκταινόμενα.

Ἐμμένει και εἰς τὴν διὰ τὸ μέλλον χρῆσιν τῶν ισχύοντος τύπου ταυτοτήτων ἀναγραφόμενου υποχρεωτικῶς εἰς αὐτὰς τοῦ θρησκευματος, χωρὶς νὰ προσβάλλονται ὡς σήμερον τὰ ἀτομικά δικαιώματα οὐδενός, ἐν περιπτώσει δ' ἐκδόσεως τῶν νέου τύπου ταυτοτήτων ἐμμένει ὡσαύτως εἰς τὴν υποχρεωτικὴν ἀναγραφήν τοῦ θρησκευματος, διὸ και καλεῖ τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν νὰ μὴν προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν νέου τύπου ταυτοτήτων ἐνδίδουσα εἰς τὰς ἐξωθεν πιέσεις, και τούτο ὄχι μόνον διότι διὰ τῆς ὀλοσχεροῦς ἐξαλείψεως τοῦ θρησκευματος προσβάλλεται τὸ ὀρθόδοξον φρόνημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ και τίθεται ἐν ἀμφισβήτησει ή ἄρρηκτος σύνδεσις Ἑλληνισμοῦ και Ὀρθοδοξίας ἀλλὰ διότι διὰ τῆς προβλεπομένης «μαγνητικῆς λωρίδος» ἐλλοχεύουν πολλοὶ κίνδυνοι καταχρήσεως τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου και προσβολῆς τῆς προσωπικότητός του.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, ή Ἱερὰ Σύνοδος καλεῖ τοὺς ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ ἐκπροσώπους τοῦ ὀρθόδοξου ἑλληνικοῦ λαοῦ ὅπως ἀποτρέψουν τοιοῦτόν τι ἐνδεχόμενον, ὀλοσχεροῦς ἐξαλείψεως τοῦ θρησκευματος ή προαιρετικῆς ἀναγραφῆς τούτου εἰς τὰς νέου τύπου ταυτότητας, ἐν ή περιπτώσει ήθελε κατατεθεῖ σχετικὴ τροπολογία.

Οἱ καιροὶ οὐ μενεοί. Η Ὀρθοδοξία και ὁ Ἑλληνισμός συνεπορεύθησαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας και ἐμεγαλουργήσαν. Αὐτὸν τὸν ἄρρηκτον δεσμόν ἐφθόνησαν οἱ ἔχθροὶ τοῦ λαοῦ και τῆς πίστεως. Η Ἐκκλησία δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ αὐτὸς ὁ δεσμός νὰ γίνῃ βορὰ ξένων συμφερόντων».